

ST. OLAV

Julen 1987

ST. OLAV

Innhold:

1	Gud er vår slektning	<i>Hallvard Rieber-Mohn</i>
2	Virgo Dei Genitrix	<i>Oversatt av Ragnhild Foss</i>
3	Bispesynoden – tanker og tendenser	<i>Unni Klepper Joynt</i>
7	Legfolk saligkåres	
8	Det glemte jubileum	<i>Per Bjørn Halvorsen</i>
12	«Horos» fra Kirkemøtet i Nikea i 787	
13	Metropolitt kritiserer	
14	Synodens «Budskap til Guds folk»: I konsilets spor	
18	Kardinal Humes drømmer	<i>Gary MacEoin</i>
19	Om legevitenenskap og humanitet	<i>Fra «Kirke og Kultur»</i>
20	Leserbrev om Caritas	<i>Baby Johannessen</i>
21	Søstrene i Halden trapper ned	
- Siste del av Baby Johannessens serie om «Pavenes historie» kommer i neste nr. av bladet.

GUD ER VÅR SLEKTNING

Tyve år gamle ord om et nesten to tusen år gammelt mysterium. Pater *Hallvard Rieber-Mohns* tanker er like aktuelle og utfordrende i dag som da de først stod å lese i St. Olav julen 1967.

1

I en av bønnene under julenattens messe taler mennesket til Gud som til en slektning: «Herre, gi oss din nåde, så vi må bli likedannet med ham *som forener vår natur med din.*» «Han» — det er Jesus Kristus. Disse messens ord, høytidsfulle og alvorlige som de er, rykker oss ikke bare ut av alt «juleriet» — den dumme og anmassende kommersialiseringen som julen mer og mer forfaller til, utenfor troens lyskilder. De river også *troens* mennesker løs fra en sentimental og barnaktig oppfatning av hva julen er. Hva hyrdene ved Bethlehem, som de første, så med sine øyne, og som vi og talløse mennesker etter dem har sett i troen, var dette: I Jesus Kristus går Gud inn i vår slekt. I ham banker Guds og menneskets hjerte de samme slag. Jesu fødselsdag er menneskets gjenfødselsdag.

Det er en så overveldende sannhet, og den åpner så lange perspektiver over oss selv og våre liv, at julen slett ikke i første rekke er noen «barnas fest». Julens fred og glede er lovet det modne og vitende og desillusjonerte menneske, trett av sine og sine medmenneskers forspilte muligheter og feilslag, nær ved fortvilelsen over hvor hjemløs freden og gleden er i vår verden og i våre egne sinn.

Når dette skrives, trolig også når det leses, kan verden og menneskene trygt plasseres under de Bibelens sorgfulle ord: «De sier fred, fred — men der *er* ingen fred!»... Der pruttes ivrig på våpenhvile-avtaler under høytidsdagene — julen blir så allikevel brukt til oppladninger og strategiske omgrupperinger, så myrderiene kan bli mer effektive på nyåret. Er det så ikke en hån og et hykleri å se endog nokså ukristelige mennesker mobilisere restene av sin rørelse for å feire Fredsfyrsten? En ser *tilbake* — til Bethlehem, til vår egen tapte barndom — kraftløst og oppgitt. En sysler med sine brutte håp og legger englehår på sin hverdagskynisme: Julen er *bak* oss, som en skjønn, men uvirkelig og livsfjern lengsel i en barsk verden.

Det er her at vi tar fundamentalt feil: Julemysteriet ligger *foran* oss, som et løfte og en innbydelse. Vi er underveis, ikke bort fra, men hen imot dets virkelighet. Og der er langt igjen.

For en tid siden kom der i Italia, humanismens og menneskelighetens hjemland, et stort praktverk som simpelthen heter «Mennesket». I to store bind kan en bla seg igjennom hva de største skildrere og kjennere av vår slekt har hatt på hjertet — både

de som beundrer og de som anklager. Store bilde-oppslag viser også spennvidden i vårt vesen — her er Michelangelos skjønne og sterke Adam, ny fra Skaperens hånd, og her er de uhyggelige skjelett-menneskene fra Auschwitz. Det er ytterlighetene: Mennesket i sitt overmote og mennesket i sin dypeste elendighet.

Hvem har skrevet best om mennesket? Hvem har gitt den beste kunstneriske fremstilling? Svaret er ikke lett. Noen av bidragene er skapt i kjærlighet og beundring, andre med skarpt syn og besk sans for nattsiden i vår natur. Tilsammen uttrykker de en forvirrende og selvmotsigende sannhet: Menneskets storhet — menneskets avmakt. Er det i skikkelser som Frans av Assisi eller Fridtjof Nansen eller Albert Schweitzer at vi har lov til å gjenkjenne vårt sanne vesen? Eller er det i slike som Adolf Eichmann og hans medbødler?

Det er inn i et så nagende spørsmål at den kristne kirke igjen kaster julens budskap og påstand: Vi er av Guds slekt, fordi Guds liv har banket i et menneskebarns hjerte.

Konsekvensene er veldige: Bare i Guds åpenbaring fatter vi oss selv. Bare i Guds barmhjertighet tilgir vi oss selv. Bare i Guds

Protester mot konkordatet

Mens den katolske kirke hevder at dens posisjon i Italia blir svekket under det nye konkordatet som er inngått mellom kirken og staten, protesterer flere protestantiske kirker høylytt. De mener det er katolikene som kommer styrket ut av forhandlingene. I første rekke rettes oppmerksomheten mot spørsmålet om rett og plikt til undervisning av den katolske lære og kirkehistorie i den offentlige skolen. Fodrasjonen av protestantiske kirker i Italia krever i en uttalelse at de som ikke ønsker

katolsk undervisning for seg selv eller sine barn, ikke skal diskrimineres. Denne rett ligger nedfelt i avtalen mellom kirken og staten fra 1984, men er i følge de protestantiske kirkene ikke satt ut i livet.

Et av stridsspørsmålene i denne sammenheng er om religionstimene skal legges til første eller siste time. Denne ordningen har møtt massiv motstand innenfor katolske kretser, mens protestantene mener dette vil kunne muliggjøre en alternativ livssynsundervisning. NØP

«De fattiges kirke»

er Kirkelig Kulturverksteds første bokgivelse. Forfatteren, Kjell Nordstokk, har i åtte år virket som misjonsprest Brasil. Med stipend fra Norges almenvitenskapelige forskningsråd (NAVF) arbeider han nå med frigjøringsteologe Leonardo Boff's kirkeforståelse.

«Basismenigheter og frigjøringsteologi Latin-Amerika» er bokas undertittel «Det er mitt ønske» sier forfatteren «

2

kjærlighet tåler vi oss selv. Stemninger narrer oss ikke mer: Bak julesangenes og krybbenes idyller skjerpes jo allerede Herodes' sverd til barnemordene, og lenger fremme på veien vokser et tre som en dag skal felles og teljes til et kors for Mennesket. Og siden:

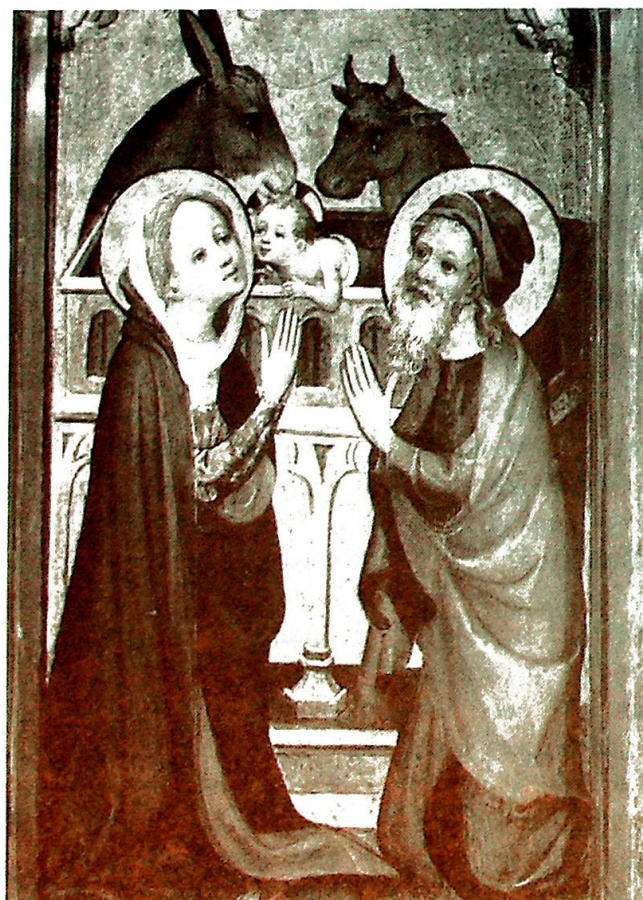
Så mange sverd — så mange kors.

Ennå er der noen røster iblant oss som spakt synger det gamle refreng: Tro bare på mennesket! Kjære — hvor har *de* oppholdt seg, den siste menneskealder? Vet de ikke bedre, har de ennå ikke

lært? Mellem oss og umenneskeligheten roper Kirken igjen sit uforanderlige svar: Tro på Gud — og på mennesket bare i ham. Bak all stemningen venter oss et dødsens alvor: Julen er et tilbud om frelse for det som er *fortapt*, den enkeltes og i folkenes liv.

VIRGO DEI GENITRIX

Hymne til kompletorium jolekvelden
FRÅ BREVIARIUM NIDROSIENSE

*Herrens moder, møy so grann,
sin bustad i deg han åtte,
allheim kan kje røma han
som her du føda måtte.*

*Verdi reinsa vert ved tru
på Sonen som du hev bore.
Fanget ditt der han fekk bu
hev ukrenkt alltid vore.*

*Deg all verdi kallar på,
du moder av himmelsk nåde,
hjelp du dine sveinar små
som strir mot synd og våde.*

*Æra vere Gud, vår Far,
Guds Son og Guds Heilag-Ande,
Han som er og alltid var,
den eine Gud, den sanne.*

På norsk ved Ragnhild Fos

den kan formidle noe av engasjementet, refleksjonen, men framfor alt av troen, håpet og kjærligheten hos våre latinamerikanske søsken.»

Kirkelig Kulturversted har i en årrekke gjort seg fordelaktig bemerket gjennom tallrike plateutgivelser. Når virksomheten nå er utvidet til også å gjelde bokutgivelser, skyldes det at «verkstedet» tidligere i år ble knyttet til Aschehoug som datterselskap.

Voksende interesse

Lederen for retrettsenteret i bispedømmet Hildesheim i Vest-Tyskland melder om voksende interesse hos befolkningen for stillhet, ettertanke, religiøs orientering og bønn. I alle forbundsrepublikkens 22 bispedømmer er tallet på deltagere ved retretter og «besinnelsedager» stigende.

KNA

Kirker blir moskéer

Stadig flere kirker i Storbritannia blir kjøpt av islamiske menigheter og omgjort til moskéer, kultursentre og religionsskoler. Pr. i dag gjelder det 150 kirker. Knappe 1 million av i alt 56,4 millioner briter bekjenner seg til islam.

IDEA

Bispesynoden: TANKER OG TENDENSER

3

Et «budskap til Guds folk» og en liste til paven med *propositiones* – forslag til overveielse – er de foreløbige resultater av synoden om legfolket. *Budskapet* er intet skjelsettende dokument, ærlig vilje og fromme ord til tross. Annet var kanskje heller ikke å vente.

En kommisjon på femten biskoper skal sammen med paven ta seg av *forlagenes* videre skjebne. Synoden er ingen parlamentarisk forsamling med rett til å fatte beslutninger, den er kun rådgivende.

Imens flyter St. Olavs skrivebord nærmest over av avisutklipp med referater fra og vurderinger av de fire ukers arbeid i Roma. Her er både løfterike visjoner, tradisjonelle selvfølgeligheter og en noe avlegs tradisjonalisme. Og henholdsvis moderate lovord og skarp lut fra pressebenken.

Vanskelig pressejobb!

«Skulle vi ha vært der?» Selvsagt hadde det vært artig, men, som en irsk journalist og garvet «konsil- og synodedekker» skal ha uttalt ved en tidligere anledning: «Å være pressereferent i Vatikanet er som å spise gelé med gaffel!» En nokså uhensiktsmessig beskjefthet: tidkrevende innsats for små munnfuller.

Vatikanet er lite mediaorientert – på godt og ondt. Og under denne synoden var «barriereene mot pressen om mulig enda høyere enn tidligere,» skriver *The Tablet*. Pressen slapp som sedvanlig ikke inn i synodeaulaen og

måtte stort sett nøye seg med smulene fra de ordrike bord: Vatikanredigerte meldinger om hva som ble sagt (som etter oversettelse via diverse språk til dels var babylonsk forvirrende!) samt et par meget offisielle og klart registrerte pressekonferanser. De som trosset forbudet mot uautorisert informasjon, og tillot seg uformelle intervjuer og offentliggjøring av innlegg, pådrog seg ledelsens vrede blikk (cfr. Gary MacEoins synoderapport annetsteds i dette nummer).

Inviter verdens biskoper til å spille pressekorpsets rolle ved en journalistkongress med lignende «sikkerhetstiltak» mot mediedekning, da ville det kanskje være håp om forandring, er *The Tablets* noe irriterte kommentar til kuriens presseskikk anno 1987.

Hvem og hvorfor?

Men noe nytt og gledelig var det likevel denne gang. Den profane verden var representert, og det

ikke bare ved umælende observatører. Tyve av de vel seksti legfolk som deltok, fikk ordet i løpet av fire ettermiddagssesjoner. At de lege observatører, ifølge *Herder Korrespondenz*, var blitt invitert «ad svært så ukjente veier», er en annen sak. For eksempel var Brasil, verdens største katolske land og foregangsland når det gjelder basismenigheter og legfolks innsats på grasrotplanet generelt, representert ved et ektepar uten noen som helst tilknytning til denne fornyelse. Snarere tvert imot: De representerte den svært så tradisjonelle Schönstatt-bevegelsen. «Forøvrig riktig sjarmende mennesker,» skriver *The Tablet*, «men likevel høyst forståelig at Brasils Nasjonalkomité for legfolket har gitt uttrykk for ganske sterk irritasjon: Komitéens klare ønsker angående synoderepresentasjon var blitt like klart ignorert.»

Følgende hovedemner synes å ha utkrystallisert seg i innlegg og

Sverige: Den katolske kirke vokser

Etter at Johannes Paul II utnevnte William Kenney, Göteborg, til biskop, har den katolske kirke i Sverige nå to katolske biskoper.

Hittil har Sveriges 36 katolske menigheter bare hatt én biskop, nemlig Huber-

tus Brandenburg. Men medlemstallet har vokst så fort at det er blitt nødvendig med en biskop til, opplyser det svenske nyhetsbyrå TT. Siden 1978 har kirkens medlemstall vokst fra 83 tusen til 120 tusen i dag.

Den nye biskop, William Kenney, er født i England og kom til Sverige i 1970.

Uten religionsfrihet intet fredsarbeid

I og med temaet for den 21. verdensfredsdag som feires i begynnelsen av 1988 i hele den katolske kirke, understreker paven fredens og religionsfrihetens innbyrdes avhengighet.

I en presseerklæring fra Vatikanet om

4

grupper: Kirken som fellesskap eller *communio* som det heter på synodespråket, kvinners plass i dette fellesskap, organisasjoners og andre fellesskaps plass innen *communio* (les: Hvor fritt skal de stå eller snarere hvor nær knyttet skal de være til biskopene) og de kristnes engasjement i samfunn og politikk.

Verdenskart?

Før vi går over til vurderinger av årets «oktober i Roma», tar vi fatt der vi slapp i forrige nummer, det vil si griper til sitatbunken. Det gir kanskje et vel så godt innblikk som vurderingene «utenfra». For her kommer det frem hvilke tanker og problemstillinger som rører seg i Kirken, og som — uansett om de ble funnet verdige til å komme med blant de noen og femti *propositiones* eller ikke — neppe vil være utdebattert med det første.

I tillegg skulle de vise mangfoldet, og derved også noe både av styrken og vanskene ved det å være en verdenskirke. Styrken er fellesskapet i Kristus og det felles ønske om å vandre på Herrens stier — uansett hvor i verden man er: begge deler hevet over enhver debatt. Vanskelighetene melder seg når ett og samme «kart» skal dekke all verdens stier og steder.

Kanadiere og andre på offensiven

Det rette utgangspunkt for synodens diskusjon om legfolket må være «de døptes fellesskap som en helhet», sa erkebiskop Donat Chiasson fra New Brunswick i Canada. «Dette folket lever et organisert liv hvor tjenester (missions) er en autentisk del av strukturen. Men først og fremst er det et folk Gud har valgt ut . . . for å videreføre Jesu tjeneste.» Blant disse dømte blir enkelte grupper «valgt ut til å utføre spesielle tjenester for å avlegge et spesielt vitnesbyrd innen fellesskapet. Men slike tjenester og vitnesbyrd utføres til beste for fellesskapet . . . De innebærer ikke noe slags klasseskille — mellom høy og lav — blant Guds folk.

De tradisjonelle kulturer «er på fullt tilbaketog overfor en ny kultur som har henvist religionen til et privat og uviktig hjørne i tilværelsen,» sa biskop John Sherlock fra Ontario, Canada, på vegne av Den kanadiske bispekonferanse. Kirken har ikke ennå maktet å trenge inn i denne nye kulturen som er global av karakter, som bruker mediene, fremmer forbrukermentaliteten og frister de unge. Legfolket er «de avgjørende tropper» i dette møte mellom troen og «en sivilisasjon født av vitenskap og teknologi,» sa biskopen, for det er de som «skiller mellom det som har spiren til liv i seg og det som

hører døden til i denne moderne verden. Denne evne til å 'se klart' er ikke av teoretisk art, den er nødvendigvis knyttet til handling i verden, og den fordrer at de kristne handler ut fra solidaritet med sine medmennesker, enten disse er troende eller ei. Det er gjennom en slik prosess, som omfatter både engasjement, klarsyn og tillempeing at katolsk sosiallære må støpes. Den dannes ikke bare ved en kirkelig prinsipputtalelse, men ved bidrag fra alle nådegaver, erfaringer og ferdigheter.» Den kanadiske bispekonferanse kom også med følgende klart adresserte kraftsats: «Avgjørelser som tas i isolasjon har en tendens til kun å få oppslutning fra dem som vedtok dem.»

Legfolk bør vise «ekte og klar politisk interesse og være aktivt med i det politiske liv på nasjonalt og internasjonalt plan,» sa erkebiskop Maxim Hermanuk fra Winnipeg, Canada, som talte på vegne av de ukrainske biskoper i Canada. Han oppfordret de troende til å støtte alle som ikke har full religionsfrihet eller politisk frihet på grunn av totalitære eller kommunistiske makthavere, og til å arbeide aktivt for å influere verdssystemet i sine land. Oppdraget om å «bringe Kristus inn i hverdagen kommer fra Herren selv, og ingen kan dispensere noen fra innsats på det punkt. De vig-

verdensfredsdagen heter det at alle de store verdensreligioner i sin innerste kjerne inneholder to grunnleggende elementer av betydning for et rettferdig og fredelig samfunn: streben etter å fremme velferd og en åpenhet overfor medmennesket.

KATOLSK ORIENTERING

Vietnamesere helgenkåres

I juni måned neste år vil paven helgenkåre 117 vietnamesiske martyrer. Den katolske fellesforening for vietnamesere i Danmark arrangerer i den anledning en valfart til Roma (15.–21. juni). Biskop Martensen vil være valfartens geistlige leder.

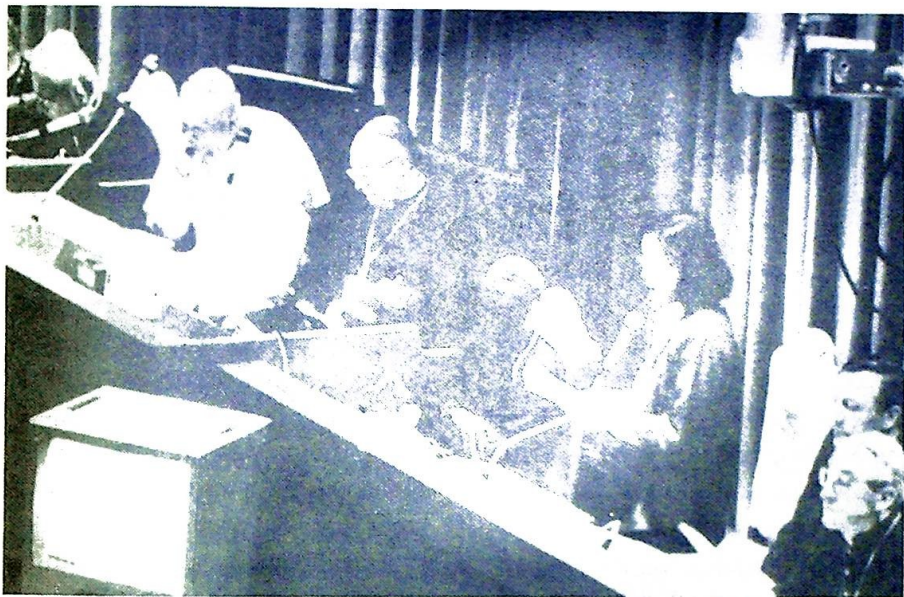
KATOLSK ORIENTERING

En av de tolv er nordmann

Tolv studenter som har sine teologiske studier bak seg, har tatt fatt på sine prestestudier ved Det biskopelige presteseminar i Osnabrück. Blant de tolv, som forbereder seg på prestevigsel mot slutten av neste år, er også nordmannen og maristen Erik Ruud, tidligere Caritas-medarbeider og «hjemmehørende» i maristenes kommunitet på Veståsen ved Oslo.

KNA

5

Større rettigheter for kvinnene i kirken, krevde Teresa Chooi, første kvinne på talerstolen i synodeaulaen. Foto: KNA.

lede embedsholdere, biskoper og prester, har sitt mandat fra Kristus, det er deres plikt å hjelpe legfolket til å fylle sin plass, men ikke å erstatte dem.»

Både Englands kardinal *Basil Hume* og Irlands kardinal *Thomas O'Fiach* tok til orde for bedre «partnerforhold» (partnership) mellom leg og geistlig. Sistnevnte – ifølge *Herder Korrespondenz* «et av de mest underholdende og livskloke medlemmer av kardinalkollegiet» – gikk «friskt ut med trukken kling» (*Catholic Herald*), kalte legfolket «en sovende rise» som under de nåværende forhold hverken fikk være med på «råd eller avgjørelser i viktige saker». Han mente det var all

mulig grunn til å vekke risen og alliere seg med den, og skildret hvilken fordel det ville være om prestene ble befridd fra de administrative oppgaver så de kunne være prest på heltid. Hvis de altså ville våge å «slippe taket» og la legfolk «slippe til» i menighetsråd og administrasjon.

Kardinal *Hume* stilte spørsmål om hvordan det kan ha seg at kvinner får lov til å utføre lektor- og akolyttjeneste (ministrant) «i spesielle tilfeller» samtidig som de offisielt er utestengt fra disse tjenester. «Teologisk sett nokså forvirrende,» mente kardinalen som turde ha en betraktelig skare av meningsfeller.

Tradisjonens røst – til liten trøst

Jesuitten *Joseph Fessio*, redaktør av *Ignatius Press* i San Francisco og en av de 20 «pavelig oppnevnte» teologer som deltok i synoden, utstyrte de øvrige synodedeltagere med et utkast til en teologisk og pastoral begrunnelse for å nekte kvinner adgang til lektor- og ministrantjeneste. Det dreier seg ikke om «en forskjell i verdighet mellom menn og kvinner som Guds skapninger, men om en rolleforskjell i overensstemmelse med Guds plan... Mens Kirken som et hele er feminin og moderlig, så er det geistlige embede ifølge sin natur maskulint og faderlig,» hevdet *Fessio*. Den som er lektor eller akolytt «blir så å si prestens hender. Selv om en kvinnelig ministrant ikke vil bety at sakramentet blir ugyldig, så vil slik praksis være i alvorlig disharmoni med nådeordenens og frelsens natur og karakter, med prestens formidling og med menns og kvinners symbolske rolle.»

Med utgangspunkt i den vekt det i dag legges på «det hellige i Guds ord i eukaristien» fremsatte *Fessio* følgende påstand: «Hvis vi tenker gjennom denne nye vektlegging av det hellige ord til den ytterste konsekvens, så spør det om selv lektortjeneste for kvinner er på sin plass.»

Han minnet også om at «alter-

Uoffisiell kristen presseklubb i Sovjet

Kristne aktivister som er loslatt fra fengsler eller leire, har sluttet seg sammen i en uoffisiell presseklubb. Blant dem er Alexander Ogorodnikov, grunnleggeren av det religiøse ungdomsseminar. Klubbens navn er «Glasnost», som også er navnet på det tidsskriftet som nå skal komme regelmessig.

KATOLSK ORIENTERING

6

Tjenesten ofte er en forløper for prestekallet . . . 'altergutter' er symboler på den ordinerte prest. Når piker opptrer i prestelige klær, blir det identitetsproblemer både for henne og for de troende som ser henne ved alteret kledd som prest. Hvis Kirken gir piker tillatelse til altertjeneste, vil mange unge gutter ikke ha noe ønske om å være ministranter. Det vil føre til færre prestekall.»

Ifølge *The Tablet* har det i den senere tid vært visse uoverensstemmelser mellom Father Fessio og hans ordensforesatte . . .

Redemptoristpater *Thomas Forrest*, karismatiker med tilknytning til den amerikanske avlegger til organisasjonen *Communio et Liberazione*, som forøvrig ikke står særlig sterkt i USA, kom med følgende advarsel: «Prester bruker så megen tid på å arbeide sammen med kvinner at de blir sky og usikre når de skal ta seg av menn.» Han mente videre at i enkelte kulturer er kvinnene så dominerende at menn ikke ser Kirken som et sted for dem. Jomfru Maria har gitt verden selve bildet på kvinners verd og verdighet, mens Jesus er en «modell for ekte mannlighet (manliness)». Kvinners rolle bør utvides, mente han, men vel så viktig var det å gjøre Kirken tiltrekkende for menn og

Sovjet: mildere klima

«På flere vis kommer bekreftelser på et merkbart tøvær når det gjelder den offisielle sovjetiske holdning til Bibelen. I det offisielle ungdomsmagasinet «Comsomolz Pravda» sto nylig en artikkel om «moralens kilder» av forfatteren Jevgenij Jevtusenko. Han anførte tre grunner til at folk skulle få lov til å lese Bibelen:

For det første er Bibelen en del av

«ta klare skritt for å holde vedlike det mannlige prestebildet».

Vox populi

«Katolske legfolk elsker sin kirke,» sa *Teresa Chooi* fra Malaysia, første kvinne på talerstolen under synoden. Hun sa også at hun ville forsvare denne elskede kirke mot ethvert urettferdig angrep. Men for å kunne gjøre det, trengs utstrakt informasjon, også om Vatikanfinanser og regnskap. Hun stilte også spørsmål ved språket i kirkelige dokumenter – Kirken må ikke tale over hodene på folk. Hun kom med klare krav om mer plass for kvinners medvirkning, hvilket ikke nødvendigvis betyr presteembedet åpnet for kvinner. Og hun ba om at det må bli slutt med ovenfra-ned-behandling av kvinnene og av «paternalistisk fremferd».

Lignende ord også fra *Callixta Essana*, UNESCO-medarbeider fra Kamerun: Hun krevde at kvinnene må få være med «på alle kirkelige plan og i alle strukturer». Flere legfolk talte varmt for et sterkere engasjement hos legfolket for å «kristne verden», være «surdeig» i en likegyldig verden.

Klar tale – om et helt annet emne – fra Australias *Mavis Pirolo* som representerte bevegelsen *Marriage Encounter*. Et seksualliv bygget på åpenhet, gjensidig respekt og følsomhet er av avgjø-

russisk kultur, og uten å kjenne den er det umulig å forstå Pushkins og Dostojevskis verker. For det andre mente han at ateismen måtte være nøytral når det gjaldt forholdet mellom stat og kirke. For det tredje fastslo han at ateismen aldri i seg selv hadde vært noen positiv kilde for moral.

Det er informasjonsbladet «Nytt om Bibelen» som bringer disse gode nyhetene.

rende betydning for at et ekteskap skal fungere godt, hevdet hun, og eventuelle «utredninger» om ekteskapets spiritualitet må ta det poenget med i betraktningen. Hun understreket også familiens betydning som «huskirke», og som «fremtidens hovedsted» for legfolkets forkynnelse: Legfolket trenger hjelp på dette punkt, som også bør inngå i presteutdannelsen.

Pat Jones, pastoralarbeider fra Liverpool og synodens yngste deltager, gjorde tydeligvis inntrykk i synodeaulaen – skal vi dømme etter aviskommentarene. Hun slo til lyd for «collaborative ministry»; en noe uhøytidelig oversettelse ville være «lagspill». Et «blandet pastoralteam» som samarbeider, er ikke bare en god ting i seg selv, men «det viser også Kirkens egenart på best måte,» mente hun.

I en samtale med en av *Catholic Herald's* journalister sa hun at selv om kvinnene etterhvert har fått større ansvar innen Kirkens strukturer, så trengs det nå «en markant gest» fra hierarkiet for å vise at man uten om og men godtar en formell tjeneste for kvinner i Kirken.» Det var lektor- og akolyttjeneren (ministrant) hun hadde i tankene, og hun understreket at dette ikke innebar et kvinnefremstøt i retning presteembedet.

I sin rapport fra synoden

Og som forøvrig kan melde at «Bibeldagen 1988 vil bli markert søndag 31. januar – mange steder utvidet til en hel bibeluke.»

Årets spesielle misjonsprosjekt skal gjelde **BIBLER TIL SOVJET**: «Bakgrunnen er tusenårs-jubileet for kristendommens komme til Russland, som vil bli feiret med stor festivitas og med myndighetenes velsignelse i 1988».

publikasjonen *Briefing*, som utgis av Storbritannias bispekonferanse, skriver biskop *Derek Worlock* fra Liverpool følgende lille bekjennelse: «På spørsmål fra en journalist om hva jeg ønsket å bringe med tilbake fra synoden, svarte jeg, etter en kort tenkepause: 'Pat Jones'. – 'Jeg sa hva, ikke hvem', lød tilbakemeldingen fra journalisten. 'Jeg gjentar: Pat Jones', sa jeg, 'alt det hun står for av nytt liv i Kirken, hennes begeistring, hennes iver, hennes stadige understrekning av fellesskapet i tjenesten, hennes måte å ta del i synodens liv og arbeid på'. Jeg tror ikke journalisten skjønnte poenget!» skriver biskop *Worlock*.

Det mannlige legfolks stemmer

Kirken i Sovjetunionen

Ifølge formannen for de ukrainske katolikkers sentralkomite, *Josyp Terelja*, har det vært forhandlinger i gang mellom representanter for de ukrainsk-katolske undergrunnsbiskoper i Sovjetunionen og statens råd for religiøse anliggender. Samtalene er – ifølge *Terelja* – ikke offisielle.

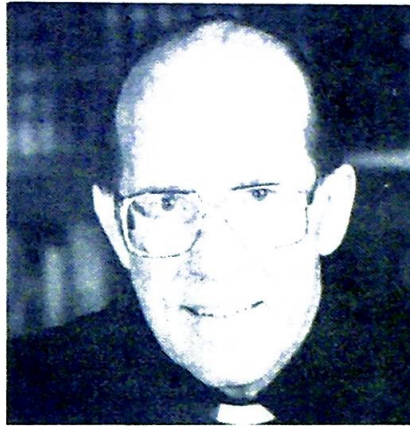
De ikke-navngitte representanter for undergrunnskirken mener at det ikke kan

være prinsipielle innvendinger mot en legalisering av den ukrainsk-katolske kirke. Den største hindring er den russisk-ortodokse kirkes motstand.

I 1946 ble den ukrainsk-katolske kirke med sine fem millioner troende tvangsinnlemmet i den russisk-ortodokse kirke ved ulovlig synodebeslutning, uten medvirkning av en eneste biskop.

KATOLSK ORIENTERING

7

Biskop Derek Worlock.

i Roma? Ingen referater i våre kilder fra hva de faste observatører har sagt, kun henvisning til to *invitati*, folk som er invitert av paven til engangs gjesteopptreden. *Jerzy Turowicz*, kjent redaktør fra Krakau og gammelkjent av

paven, klaget bl.a. over at det flere steder i hans hjemland hverken finnes rådsstrukturer på menighets- eller bispedømmeplan – stikk i strid med konsilets anbefalinger for vel tyve år siden! (Lignende klager kom også fra Irlands kardinal O'Fiach.) *Nikolaus Lobkowitz*, tidligere president for universitetet i München, nå president ved det katolske universitet Eichstätt, tok opp emnet «Kulturen og legfolkets sendelse». Han foreslo bl.a. at begrepet *autonomi* – anvendt på den «verdenstjeneste» legfolket har, og som hierarkiet har å respektere – bør erstattes med begrepet *kompetanse*. Det uttrykker bedre det konsilet egentlig mente, hevdet *Lobkowitz*. (Forts.) UKJ.

Legfolk saligkåres

På den første søndag under synoden i Roma ble tre lege katolikker saligkåret. «Vi holder dem frem for dere som lege troende, som kirkemedlemmer og borgere i verden, brødre og søstre i en ny men-

neskehet, profetiske tegn på Kirken i det tredje årtusen,» sa pave Johannes Paul II bl.a. under seremonien.

Den ene av de tre er *Marcel Callo*, en ung fransk typograf som ble deportert til Tyskland under krigen. I arbeidsleirene han var i, samlet han kristne etter mønster av organisasjonen JOC (Unge kristne arbeidere) hvor han hadde vært svært aktiv før deportasjonen. Gestapo oppdaget hans virksomhet og sendte ham til konsentrasjonsleiren Mauthausen hvor han døde. *Callos* forlovede, som etter hans død bestemte seg for ikke å gifte seg, var tilstede i Peterskirken under saligkåringen.

Den andre av de tre er *Pierina Morosini*, en italiensk kvinne som ga opp sitt klosterkall for å hjelpe sin store søsken-

flokk: Hun tok seg arbeid i en bomullsfabrikk. Åtte av søsknene samt moren var tilstede ved saligkåringen. Hun ble drept i 1957 da hun satte seg til motverge mot en voldtektsforbryter. Den tredje saligkåringen gjaldt *Antonia Messina* som også døde som offer for voldtektsforsøk: På sitt hjemlige Sardinia er hun kjent som «renhetens martyr». Både *Antonia* og *Pierina* var medlemmer av Katolsk Aksjon.

«De er salige fordi de var rene av hjertet,» sa paven, og for oss i dag er de «eksempler på moden tro». Han pekte også på at «deres situasjon minner oss om at vi ved siden av arbeid og yrke også har et annet kall som er felles for oss alle, kallet til hellighet.»

THE TABLET

Russisk-ortodoks tusenårs-jubileum

Moskva-patriarkatet har offentliggjort den russisk-ortodokse kirkes offisielle program for tusenårs-jubileet neste år i anledning av kristendommens innføring i Russland.

Festlighetene begynner 5. juni i Moskva. Den russisk-ortodokse kirke vil

avholde landskonsil 6.–9. juni i Trefoldighetsklostret i Zagorsk. 10. juni: en høytidelig jubileumsfest i Danilowklostret i Moskva og 12. juni: takkebønn i Trefoldighetskatedralen.

Foruten i Moskva og Zagorsk vil jubileet bli feiret i Kiev, Leningrad og ellers i alle russiskortodokse menigheter i Sovjetunionen. KATOLSK ORIENTERING

Indre eksil avskaffes

Sovjetiske myndigheter er i ferd med å utarbeide forslag til ny sovjetisk straffelov som kommer til å fjerne indre eksil som straff: en straff som bl.a. har rammet fysikeren Andrej Sakharov.

Sakharov ble sendt direkte til Gorjij i 1979 for opposisjonelle aktiviteter. Han fikk komme tilbake til Moskva ifjor.

NTB-REUTER

Den 23. oktober i år fant det sted et jubileum som for det meste er gått temmelig upåaktet hen, nemlig 1200-årsjubileet for avslutningen av *Det 2. kirkemøte i Nikea i 787*. Dette kirkemøte er det syvende i rekken av de økumeniske konsiler, og det siste av dem som anerkjennes både av den vestlige og den østlige kirke. Den økumeniske betydning av dette burde være mer enn nok til en felles feiring for å markere at, tross de mange uenigheter mellom Øst og Vest, har disse to store kirker det grunnleggende felles, nemlig den store arven fra den udelte kirke, de syv økumeniske konsiler.

Men en annen side ved dette konsilet gjør det kanskje enda mer betydningsfullt, nemlig de stridsspørsmål det var kommet sammen for å ta stilling til. Den direkte foranledning til Nikea II var nemlig den såkalte ikonoklasme- eller billedstormerstriden.

Gammel tradisjon — og strid

Alt tyder på at forbudet mot bruk av bilder, slik som man finner det i GT, aldri er blitt respektert i kristendommen. — Jødedommen har heller ikke bestandig respektert det, det viser de praktfulle utsmykningene i synagogen i Doura Europos fra det 3. årh. De berømte katakombefreskene, de eldste av dem fra begynnelsen av 200-tallet, med sine rike illustrasjoner av episoder fra GT og NT, tyder i hvert fall ikke på noen overdrevne skrupler når det gjelder å frem-

stille de kristne mysterier i bilder.

Da kristendommen ble det romerske imperiums foretrukne religion under keiser Konstantin, lot keiseren oppføre en rekke praktfulle basilikaer, ikke minst på de store kristne helligstedene. De mest berømte var anlegget på Golgatha og over Jesu grav i Jerusalem, Fødselsbasilikaen i Betlehem (den som nå står der, er bygget noe senere, under keiser Justinian) og basilikaen over Peters grav i Roma som dessverre ble revet for å gi plass til den nåværende Peterskirken. Keiseren foretok disse enorme arbeidene for å ære Kristus og de hellige martyrer, men også for å gi den nye religionen en hardt tiltrengt prestisje og ytre prakt, som det høvet seg den keiserlige religion kristendommen nå var i ferd med å bli.

Til å fylle disse enorme basilikaene trengte man også en liturgi

som var mere iøynefallende, og som kunne fungere i store forsamlinger på en helt annen måte enn den tidligere kristne kult, som var av en temmelig enkel og intim karakter. Riktignok hadde de kristne også tidligere hatt egne gudshus i perioder og på steder hvor kristenforfølgelsene raste mindre hardt. Hvordan gudstjenesteformen i disse kirkene artet seg, vet vi nesten ingenting om, men sannsynligvis ble det der utviklet liturgiske former som dannet grunnelementet i den «keiserlige» liturgi som ble utviklet i basilikaene.

Sannsynligvis er det i forbindelse med denne første store «liturgiske reform» at skikken med å ære korset, boken med evangeliene, de hellige kar og kanskje også alteret utviklet seg. Å ære betyr i denne sammenhengen å bøye seg for (ev. kaste seg ned foran), å kysse (kysset er en æres-

Aldri glemme Holocaust

Chicago-sentret for studier av østuro-peisk jødedom har fått navnet «Kardinal Bernardins senter.» Joseph Bernardin, erkebiskop av Chicago, erklærte ved åpningen at opprettelsen av sentret var et symbol på det bånd som forener jøder og kristne. Det skal bidra til aldri å glemme Holocausts redsler.

KATOLSK ORIENTERING

JUBILEUM

bevisning før det blir en kjærlighetserklæring; – man kysset keiseren, ikke nødvendigvis fordi man var så skrekkelig glad i ham, men fordi man æret ham), og brenne lys og røkelse foran.

Samtidig fortsatte man, mer enn noensinne, å utsmykke de nye kristne gudshus med bilder. Motivene var ofte de samme som på freskene i katakombene, men denne gangen i luksusutgave, noe som enhver besøker i Sta. Maria Maggiore eller i kirkene i Ravenna ved selvsyn kan overbevise seg om når han betrakter de praktfulle mosaikkene som har overlevd vær og vind, skitt og smuss og ikke minst menneskelig uforstand i 1500 år.

Det er svært forståelig at tanken om å vise disse billedlige fremstillingene den samme ære som man viste overfor korset, Evangelieboken osv., dukket opp. Som så ofte ellers, er det nok her folkefromheten som er initiativtakeren, mens denne skikken til tider ble kraftig fordømt av fremtredende teologer, som f.eks. Eusebius av Caesarea.

Brennbart spørsmål

Man må imidlertid fram til det 8. årh. før spørsmålet om kultisk bruk av bilder blir virkelig brennbart. Striden bryter for alvor ut under keiser Leo III som til og med får billedkulten forbudt av

Undergrunnsblad i Ungarn krever religionsfrihet

Det ungarske undergrunnsblad «Beszelo» har oppfordret myndighetene til å vedta nye lover som tillater religionssamfunn å leve i frihet og som gjør ende på statens innblanding i religiøse anliggender.

Lærere skal ha lov til å gi sin religiøse overbevisning videre. Statsansatte og sol-

dater skal ha rett til å praktisere sin tro, og de som av samvittighetsgrunner er militærnekttere, skal ha mulighet til å avtjene sin verneplikt i en sivil tjeneste.

Statens innflytelse på kirkene – hva personale og økonomi angår – blir fordømt, og det kreves at religionssamfunnene blir totalt uavhengige av staten.

KATOLSK ORIENTERING

en synode i 730. Forsøkene på å få paven med på dette forbudet mislykkes totalt, og paven fordømmer keiseren og hans handlinger i 731. Dette førte praktisk talt til et skisma mellom Roma og Konstantinopel som varte i flere tiår – et forvarsel om det som skulle komme, da Leo III's linje også ble fulgt av hans etterfølger, Konstantin V.

Etter denne keiserens død er det hans keiserinne, Irene, som styrer det bysantinske imperium som regent for sin sønn, Konstantin VI. Keiserinnen, i motsetning til sin avdøde mann, er en overbevist tilhenger av billedkulten, og det er på hennes initiativ at Nikea II blir kalt sammen i september 787, etter et mislykket forsøk året før i Konstantinopel.

«Ikonoklastenes» (navnet stammer selvsagt fra motstanderne) holdning er egentlig ikke vanskelig å forstå. Det er de som står på tradisjonen, i hvert fall rent formelt sett: Slikt har aldri vært gjort før, derfor skal det heller aldri gjøres. Ingenting tyder på at de har hatt noen innvendinger mot det som nå, i det 8. årh., er en gammel og ærverdig skikk, nemlig å ære Evangeliene og de symbolske Kristusfremstillinger på den måten som er blitt beskrevet, bortsett kanskje fra noen brushoder i stridens hete. De har heller

ingen innvendinger, later det til, mot billedlige fremstillinger av bibelske personer og hendelser på kirkeveggene. Dette blir ansett, og forsvart, som «Biblia pauperum», de fattiges Bibel, dvs. en måte å gjøre Bibelen levende på for dem som ikke kunne lese. Men når man så begynner å bedrive kultiske handlinger foran bilder av Kristus, Guds Mor og helgener, må de si stopp, delvis på «tradisjonens» grunn, delvis fordi denne nymotens skikken smaker altfor mye av hedendom, et argument vi kjenner igjen fra Reformasjonstiden.

Dyptpøyende teologi

Konsilfedrene i Nikea ployer imidlertid dypere teologisk jord. De innser at «traditio non est repetitio», men utdypning av de grunnleggende trossannheter. De forsvarer billeddyrkelsen først og fremst ut fra inkarnasjonstanken – å dyrke bilder er å ta Guds Sønnens inkarnasjon på alvor: Gud, som i selve sitt vesen er usynlig og ukjennelig, åpenbarer seg, lar seg se, i Sønnen: «Filipp, den som har sett meg, har sett Faderen».

Et bilde av den Inkarnerte formidler derfor noe av den Guds-åpenbaring som den historiske Jesus bar i seg. Men Faderen sendte ikke Sønnen i et mennes-

De svakes våpendrager

Forfatteren Wera Sæther — utrettelig våpendrager for de svake i samfunnet (og kjent navn i *St. Olavs spalter*, red. anmrk.) — har fått førsteprisen for beste skjønnlitterære verk i en konkurranse utlyst av Norsk Forening for Psykisk utviklingshemmede. Manuskriptet handler om

en psykisk utviklingshemmet gutt som «får språk».

Allerede på markedet i høst er Wera Sæthers siste diktsamling «Fravær Nærvar» — et sviende forsvar for den «gale». — Jeg skjønner bedre det psykotiske mennesket enn det byråkratiske, sier hun i en samtale med *Vårt Land*. NØP

10

kes skikkelse bare for at han skulle så å si vise seg for oss mennesker for å bli tilbedt av oss, men for å bringe oss noe, nemlig frelse, samfunn med seg og evig liv. Guds uendelig nåde, *gratis data*, ble gitt oss til frelse, og den frelsen fullendes riktignok i himmelen, men begynner her i jordelivet, i troens liv som har sitt utspring i dåpen. Denne Guds nåde, *gratis data* og uten fortjeneste fra vår side, er helliggjørende, og de mennesker i hvem virkningen av Guds nåde så å si er mest «synlig» og uomtvistelig, kaller vi helgener. I sine legemer er helgenene synliggjøringer, ikke av Guds nåde som er usynlig, men av nådens virkninger. Dette er først og fremst tilfelle med henne som bar Gud i sitt skjød. Derfor er bildene av de helliges legemer synlige pant på Guds frelse, på samme måte som restene (relikviene) av deres legemer er det. De er hellige fordi Gud er Den Hellige som gjør det han sier.

Konsilfedrene foretar imidlertid to viktige distinksjoner: De skjelner, på gresk, mellom den «latreia» som tilkommer Gud alene og den «proskýnesis» eller «timæ» man skylder bildene. Disse finere greske distinksjoner lar seg vanskelig overføre til mindre sofistikerte språk. De latinske oversettelsene gir opp allerede

Apostelen Paulus, ikon fra Novgorod fra slutten av det 15. århundre.

Katolske ordensfolk i Viet Nam idømt lange fengselsstraffer

Etter en fire dagers rettssak i Ho Chi Minh-byen i Viet Nam ble 23 medlemmer av en katolsk orden dømt til lange fengselsstraffer, melder *Keston College* (som siterer radioen i Hanoi). To prester,

overfor «latreia» og gresiserer til «latria». Ordet betyr egentlig ganske enkelt «tjeneste, tjeneste av og for Gud». «Proskýnesis» oversettes med «adoratio», tilbedelse, og «timæ» med «honor», ære, æresbevisninger. Vokabularet er her sekundært, men distinksjonen av aller største betydning.

Nikea II skjelner også mellom bildet og «prototypen», den som er avbildet: «For den ære som vises bildet, går til den som er avbildet». Den kristne skikk å ære bilder har ingenting med avgudsdyrkelse å gjøre, men er en videreføring og utdypning av forståelsen av inkarnasjonen.

Ulik utvikling i øst og vest

Konsilets «horos» eller definisjon i dogmatisk forstand ble ikke godtatt straks og uten motstand, hverken i Øst eller Vest. I Øst stod ikonoklasmen sterkt, særlig i hæren, og striden blusset opp igjen i det 9. årh. Det var først i 843 at det på første søndag i fasten ble feiret en stor fest til ære for ikonene, en fest som siden er blitt feiret i de ortodokse kirker under navnet «ortodoksiens triumf».

Som så ofte tidligere, ble Vesten stående utenfor disse stridighetene, riktignok med unntak av paven, som hele tiden forsvarte billedkulten, og som også var re-

hvorav den ene er i åttiårene, ble dømt til livsvarig fengsel. De 21 andre fikk fengselsstraffer på mellom 4 og 20 år.

De katolske ordensfolkene avviser påstander om at de forberedte et væpnet opprør mot kommunist-regjeringen og avviser forøvrig alle beskyldninger.

Tsjekkoslovakia: Sørgelig tilstand

Paven har sterkt fordømt at kirken i Tsjekkoslovakia stadig er utsatt for store vanskeligheter.

Prahas erkebiskop, den 88-årige kardinal Frantisek Tomasek, har nylig vært på «ad limina»-besøk, — det besøk som alle

katolske biskoper hvert femte år avlegger hos paven. Johannes Paul II forsikret kardinalen om at pavestolen fortsatt utrettelig vil gripe enhver mulighet for å få avsluttet «denne sørgelige tilstand, hvis like ikke finnes i noe annet land med en kristen tradisjon.»

KATOLSK ORIENTERING

presentert på Nikea ved to legater. Delvis på grunn av feilaktige oversettelser, delvis på grunn av Karl den stores ambisjoner om å gjenreise det vestromerske rike, kom konsilet i vanry, særlig i Frankrike. Men takket være pavenes konsekvente forsvar døde motstanden mot Nikea II ut i Vest i løpet av 900-tallet.

Men til tross for at dette konsilet på denne måten til slutt ble tatt imot, ble utviklingen av de hellige bilder, deres status og bruk noe annerledes i Vest enn den var i Øst. Det er særlig to trekk ved den vestlige utviklingen som slår den oppmerksomme deltager i den latinske liturgi. For det første har man i Øst stort sett holdt seg til todimensjonale, «flate», bilder (malt på treplater), mens man i Vest lager tredimensjonale bilder av de hellige, — statuer, med andre ord. Noen tilfredsstillende forklaring på denne forskjellen har i hvert fall forfatteren av denne artikkelen aldri kommet over.

Det andre, like slående trekket, er at bildene i vestlig liturgi ikke i samme omfang som i den østlige, er blitt trukket inn i den offisielle liturgi, men er blitt stående litt utenfor kirkens offentlige kult, som en form for paraliturgi, med andre ord. Man fortsetter inntil denne dag i den vestlige liturgi å ære Evangeliene, alteret, korset og

nattverdselementene med lys og røkelse. Men foran statuene nøyer man seg med å brenne lys; ofte feilaktig oppfattet av de troende som en form for «offer-gave» til bildene, er jeg redd. Men statuene blir ikke insisert av presten under messen. Vi har her sannsynligvis å gjøre med en nokså konstant tendens innenfor den vestlige, romerske liturgi, nemlig tendensen til i hvert fall i enkelte ting å være utrolig konservativ, uten ofte å vite at man er det. Den orientalske liturgi utvikler seg med utrolig frodighet frem til ca. år 1000 og stopper så der, mens den vestlige liturgi har trekk som går tilbake til det 3., ja, til det 2. årh., samtidig som man på enkelte punkter «innoverer» ganske kraftig.

En slik innovasjon, som ikke kan ha unngått å få innflytelse på de hellige bilder og deres status i Vest, er utviklingen av dyrkelsen av det konsakrerte brød fra nattverdsliturgien som vokser frem i Vesten fra høymiddelalderen av. Denne dyrkelsen tar særlig overhånd i senmiddelalderen og fremover til dette århundret. Denne i utgangspunktet legitime fromhetsform har til tider antatt slike dimensjoner at man gikk i kirken, ikke for å delta i kommunionen, men for å «se» og tilbe Jesu nærvær i den konsakrerte hostie.

Modne for møte?

Det burde være en interessant oppgave for en kunsthistoriker med teologisk teft å studere den innvirkning som denne «absorberingen» av Det Hellige i Hostien har hatt på utviklingen av den sakrale kunst i Vesten. I og med at Det helliges nærvær i de grader konsentreres i hostien, må det ha ført til at bildene ikke kan ha hatt samme formidlingskraft. Denne tilstanden forekommer i hvert fall tydelig i tiden etter middelalderen hvor den vestlige, religiøse kunst på en merkelig måte er avsakralisert. Motivene kan være så religiøse de bare vil, og kunstnerne geniale, men Michelangelo, Rafaels og Rubens madonnaer er ikke, synes det meg, i stand til å formidle noe guddommelig nærvær utover kunstnerens geni — de er ikke kultbilder, de er fremdeles «Biblia pauperum». Den enorme interesse som det i dag er i Vest for den østlige ikonkunst, er kanskje et utslag av at man ubevisst her føler en mangel i Vestkirkens åndelige liv. Er kanskje Vesten nå åndelig modent til virkelig å gjøre Nikea II til en integrert del av den åndelig arv vi har tatt imot fra våre fedre? 1200 år er selvsagt en lang tid, men på den annen side er tusen år i Guds øyne som én dag, slik Salmisten sier. ●

Sudan: gradvis islamisering

Etter at borgerkrigen har tilspisset seg, har over to tusen mennesker mistet livet i fengsler som er kontrollert av politiet og hæren i Sudan. Det er Det kirkelige fellesrådet i Sudan som har lagt fram disse opplysningene.

Et viktig element i borgerkrigen er den gradvise islamisering av samfunnet som myndighetene i nord har satt i verk, og som virker dypt krenkende på det kristne Sør-Sudan. NØP

Vanskelige Vatikanfinanser

Vatikanets regnskap for 1987 ser ut til å få en sprekk på ca. NKR 163 millioner. Ifølge en melding fra kardinalrådet for finansielle og administrative anliggender har den svake dollaren og børsvikten også fått uheldige følger for Vatikanet.

Til tross for at sprekniven er blitt flittig

brukt både ved kurien, i nuntiatorene, hos Vatikanradioen og ved Vatikanbiblioteket – i alt dreier det seg om innsparinger på ca. NKR 50 millioner – ser det ut til at underskuddet for 1987 blir på ca. NKR 400 millioner. Det er en prosent mer enn fjorårets deficit. KNA

12 «HOROS» FRA KIRKEMØTET I NIKEA (787)

Og endelig erklærer vi at vi bevarer uavkortet alle de kirkelige tradisjoner som er blitt oss gitt, de være seg skrevne eller uskrevne. En av disse består i å fremstille bilder. Når disse er i samsvar med Evangeliets budskap, fremmer de troen på Guds Ords sanne og ikke innbilte inkarnasjon og er oss til tilsvarende nytte. For de ting som gjensidig viser til hverandre (dvs. Evangeliet og bildene), har selvsagt samme innhold og mening.

Siden det nå forholder seg slik, er det som vi går på selve kongeveien når vi følger våre fedres gudelige lære og den katolske kirkes tradisjon, for vi vet at den stammer fra den Hellige Ånd som bor i kirken.

Vi bestemmer (definimus) derfor følgende: På samme måte som når det gjelder bilder av det ærverdige og livgivende kors, skal det vigsles ærverdige og hellige bilder, enten laget med farger, mosaikker eller annet høvelig materiale i Guds hellige kirker, på de vigslende kar og på messeklær, på vegger og treplater, i hus og på gater – bilder av vår Herre og Gud og Frelser Jesus Kristus, av vår rene Frue, den hellige Guds mor, de ærverdige engler og av alle hellige og salige menn. For hver gang man betrakter disse hellige bilder, vil beskueren minnes den som er avbil-

Ikon fra Moskva, 16. århundre.

det og dras i lensel mot ham. Ved å kysse bildet, viser man den skyldige ærefrykt (gr. proskýnesis; lat. adoratio). For ifølge vår tro er det her ikke tale om tilbedelse (gr. latreia; lat. latria) i egentlig forstand da den kun tilkommer den guddommelige

natur. Men på samme måte som det blir gjort for det ærverdige og livgivende kors, de hellige Evangelier og andre hellige gjenstander, slik skal man også bære frem for bildene røkelse og lys for å vise dem ære (gr. timæ; lat. honor) etter de gamles fromme

Ikke for tidlig for sommertanker . . .

Innbydelse til FRANSISKANSK STEVNE 27. juni – 2. juli 1988

Fransiskanerne i Norge og Sverige planlegger stevne for alle som er interessert i Frans av Assisi og hans spiritualitet. Sted: kursstedet Eja-Martas gård ved Varberg på Sveriges vestkyst. Nærmere opplysninger i neste nr. av bladet eller ved henvendelse direkte til: FRANSISKANERNE, ENERHAUGGT. 4, 0651 OSLO 6 – tlf. (02) 67 23 83

13

skikk. For den ære (gr. timæ; lat honor) som vises bildet, går til den som er avbildet (gr. prôtótypon; lat. primitivum); den som ærer bildet, ærer den person (gr. hypóstasis; lat. subsistentia) som er fremstilt.

På denne måten styrkes våre hellige fedres lære, det vil si den katolske kirkes tradisjon, den som fra verdensende til verdensende har tatt imot Evangeliet. Slik følger vi Paulus som talte i Kristus og hele den guddommelige forsamling av apostlene og de hellige fedre, idet vi holder fast ved de tradisjoner vi har tatt imot. Med profeten synger vi seiershymner til Kirken: «Gled og fryd deg av hele ditt hjerte! Herren har fjernet dine motstanderes urett, han har fridd deg fra dine fienders hånd. Herren er konge i din midte; du skal aldri mer skue noe ondt» (Sofonias 3, 14–15) og fred være over deg til evig tid.

Angående dem som drister seg til å tenke eller lære noe annet, eller som forkaster de kirkelige tradisjoner slik som de forbande heretikere gjør, eller som tenker ut nye påfunn, eller som kaster vrak på noe av det som er vigslet til kirkelig bruk – Evangeliet eller korsbildet eller billedfremstillinger eller martyrelievier –, eller dem som på ondt og falsk vis tenker ut måter å kull-

kaste noen av den katolske kirkes lovlige tradisjoner på, eller dem som bruker hellige kar eller klostre til verdslig bruk; forordner vi at de – dersom de er biskoper eller klerker, skal avsettes fra sine embeder; dersom de er munkes eller legfolk, skal de avskjæres fra Kirkens kommunion.

(Overs. av Per Bjørn Halvorsen)

I forbindelse med 1200-års markeringen av Nikea-konsilet ble det gitt tillatelse til »en seks minutters andakt» i ruinene av Hagia-Sofia-kirken i Iznik, som det tidligere Nikea heter i dag. Det er 500 år siden det fant sted noen kristen liturgi på dette historiske sted, og også 500 år siden en patriark sist besøkte stedet. All offentlig kristen religionsutøvelse er ellers forbudt i denne del av Tyrkia.

Under andakten – som var minst tre ganger så lang som de tillatte seks minutter – ble konsilsteksten fra 787 lest på gresk og latin. Til avslutning ga patriarken og den apostoliske nuntius i Tyrkia hverandre fredskysset, en gest som i den ortodokse kirke – med dens sterkt utviklede sans for symbolenes verdi – representerer noe langt mer og forpliktende enn en slags förmell broderhilsen.

METROPOLITT KRITISERER

For første gang på flere årtier har en av de høyeste geistlige innenfor den russisk-ortodokse kirke, metropolit Alexej av Leningrad og Novgorod, offentlig kritisert såvel forholdene mellom stat og kirke i Sovjetunionen som behandlingen av de troende borgere i det sovjetiske samfunn.

I et intervju i det sovjetiske ukeblad «Moskva Nyheter» uttrykker metropolitent samtidig håp om at disse spørsmål kan løses. Etter hans mening er det ingen «uloselige problemer» i forholdet mellom den russisk-ortodokse kirke og den sovjetiske stat. «Moskva-nyheter» er først og fremst beregnet på utenlandske lesere.

Møtes med mistro

Det er især i byene at de troende – i strid med forfatningen – blir behandlet som «annenklassens borgere». Man møter dem «med mistro og forbehold.» Lovens bestemmelser krenkes ofte av de stedlige myndigheter til stor ulempe for de troende.

Metropolit Alexej betegner det som «nødvendig» at den bestående sovjetiske religionslovgivning «revideres vesentlig». Han går inn for «åpenhetens» politikk i det sovjetiske samfunn og krever at samme regler skal gjelde for dialogen mellom kirke og stat som innenfor andre samfunnsområder.

I denne dialog må det – som i enhver annen dialog – være mulig å fremføre motsatte standpunkter, og diskusjonene må føres på et saklig plan. «Når det utgis ateistiske bøker, hvor det blir anslått en ondskapsfull tone overfor de troende, blir det ikke bare gitt feilaktige opplysninger, men klimaet overfor de troende forgiftes også.»

KATOLSK ORIENTERING

Roma ønsker ingen innblanding

Unge irske prester har forsøkt å oppnå medbestemmelsesrett ved utnevning av lokale biskoper. Vatikanet har — i første omgang — klart avvist dette.

I over fem måneder har erkebispetet i Dublin vært ubesatt, og i over to måneder var erkebispetet i Tuam ubesatt. I begge tilfeller besluttet stedets geistlige seg til et usedvanlig skritt og bad Roma om å besette stillingene med biskoper fra de berørte erkebispedommer.

KATOLSK ORIENTERING

Sultestreik

Siden mars i år har voksne medlemmer av en tyskspråklig pinsemenighet i Tsjugojevka i Øst-Sibir vært i sultestreik som protest mot gjentatte avslag på søknader om utreise og mot den diskriminering de utsettes for på grunn av sin tyske bakgrunn og sin religion. En gruppe på 40 har riktignok fått reise ut, de gjenværende er blitt fratatt sine arbeidsplasser. IDEA

Lefèbvre — på nytt

Paven har nå utnevnt kardinal Edouard Gagnon som sin representant i en trosundersøkelse angående den suspenderte erkebiskop Marcel Lefèbvre.

Lefèbvre og hans gruppe går i mot det som ble vedtatt av Det annet Vatikankonsil på områder som gjelder liturgi, økumenikk og religionsfrihet. Kardinal Gagnon, — embetsmann i Vatikanet, — er kjent som en sterk forsvarer av den tradisjonelle kirkelære. CATHOLIC HERALD

«Ved slutten av denne synode henvender vi synodefedre oss — i enhet med Peters etterfølger — til alle våre medbrødre, biskopene, prestene og diakonene, til ordensfolkene og spesielt til legfolket for å dele med dere det vi selv har erfart i den tiden vi har vært sammen,» skriver biskopene i innledningen. De viser til at «den katolske verden kom til orde ikke bare gjennom synodefedrene, men også gjennom de legfolk paven hadde innkalt til å delta. Deres vitnesbyrd og anbefalinger var virkelig et ekko av 'deres alles stemmer' . . . Vi har erfart den oppstandne Herres nærvær, Han som er med sin kirke på dette avgjørende tidspunkt i historien.»

I konsilets spor

Det 2. Vatikankonsil førte oss dypere inn i Kirkens mysterium. Det vekket til live en fornyende dynamikk og fremmet nye former for deltagelse og forkynnelse hos hele Guds folk. Et mangfold av nye tjenester, grupper og bevegelser oppstod, nye former for samarbeid og dialog.

Under vanskelige forhold der trosfriheten er blitt krenket, er det ofte legfolket som har sørget for å gi videre og bevare troen, mange ganger med livet som innsats. I de land der troen først nylig har funnet fotfeste, er det kateketer og andre legfolk som har forkynt evangeliet og organisert kristne fellesskap.

I en verden i rask og dyptgripende forandring stilles vi stadig overfor nye utfordringer på alle livsområder.

Det gjelder også for Kirken.

På bakgrunn av sin tro har det kristne legfolk en uerstattelig plass i dagens verden. Stadig flere menn og kvinner engasjerer seg på kristent grunnlag innen kultur, vitenskap og teknologi, på arbeidsplassen, i politikken.

På veien gjennom historien møter også Kirken nye horisonter, nye utfordringer som krever tilfredsstillende svar.

Vår takk går til alle kristne som er trofaste mot sitt kall og mot Kirkens oppdrag, dere har vår tillit og vår støtte.

Hva betyr «legfolk»?

Vi har i fellesskap forsøkt å utdype vår kunnskap om legfolkets verdighet og om dets oppdrag og ansvar.

Alle kristne — enten de er legfolk, geistlige eller ordensfolk — har den samme verdighet fordi de sammen danner «ett folk, forenet ved Faderens, Sønnens og den Hellige Ånds enhet» (Lumen Gentium 4). Grunnlaget for denne verdighet er dåpen, ved den innlemmes det enkelte menneske i Kristus og i Kirkens fellesskap og kalles til et liv i hellighet. Den som mottar dåpen, fermingen og eukaristien, forplikter seg til å følge Kristus og til å gjøre sitt liv — også sitt yrkesliv — til et vitnesbyrd om Ham. Denne personlige og felles etterfølgelse bæres oppe av de spesielle gaver som Gud gir hver enkelt til beste for fellesskapet.

Det store flertall av kristne lever sin spesielle form for «Kristi etterfølgelse» innen det vi kaller «verden»: i

familien, på arbeidsplassen, i lokalsamfunnet etc. Det har alltid vært legfolkets oppgave å la Kristi ånd få gjennomtrengt hverdagslivets områder, og slik er det i enda høyere grad i dag. Det er på den måten de helliger verden og arbeider for Guds rikes komme. De er kalt til å vitne om det glade budskap og til å delta i dialog med alle.

Andre troende mottar det vigselssakrament som gir dem en spesiell verdighet, og gjør dem i stand til — i Kristi, den gode hyrdes, navn (PO 2) — å samle fellesskapet, nære det med Ordet og sakramentene og bevare det i enhet.

Andre kristne er kalt til å bære vitnesbyrd om Guds kjærlighet på en radikal måte ved å leve etter de evangeliske råd, enten i sekularinstitutter eller ordensfellesskap.

Kall til hellighet

Vi er alle kalt til å være hellige som Vår Far i himmelen, hver etter sitt kall. Hos de troende som i sitt hjerte fornemmer Guds oppfordring til å leve med Kristus og forandre verden, vokser trangen til et hellig liv.

Den hellige ånd gjør det stadig klarere for oss at hellighet i dag krever innsats for rettferdigheten og solidaritet med de fattige. De kristne skal omformere samfunnet i overensstemmelse med Guds plan, det er sann hellighet.

Den Hellige Ånds kraft

Den oppstandne Herre er vår styrke. Hans Ånd fornyer verden og historien. Han gir oss sine gaver for at

Ingen eukaristifeiringen siden 1976

Biskop Yves-Georges-René Ramousse, M.E.P., tidligere apostolisk vikar i Phnom-Penh, kom med følgende skremmende rapport under bispesynoden i Roma: «Situasjonen i Kampuchea er tragisk. Siden 1976 har de troende ikke hatt noen mulighet til å feire eukaristien fordi samtlige katolske prester døde under Pol Pots revolusjon. I tillegg ble alle kirker og

katolske sentre enten ødelagt eller konfiskert.

Biskopen kunne fortelle at situasjonen også er svært vanskelig i den «kampuchanske diaspora»: Han har nemlig i oppdrag å arbeide for å fremme troen blant kampuchanske flytninger, og han tryglet synodedefdrene om å oppfordre til gjestmildhet, hjelp og forståelse overfor hans stakkars folk.

CARITAS INTERNATIONALIS

SPOR

menneskeslekten skal finne den enhet som Kirken både er tegn på og middel til. Som medlemmer av Kirken er de kristne med på å vitne om og bygge denne enhet som har sitt utspring i treenighetens mysterium og i Kirkens fellesskap.

Styrket av Guds ord og sakramentene og som levende medlemmer av et kirkelig fellesskap, oppdager de kristne, hjulpet av prestenes tjeneste, de gaver som Herren har gitt rikelig av til beste for Kirken og verden.

Vi biskoper ønsker å anerkjenne, forstå, fremme og koordinere disse gaver og karismer som også ligger til grunn for de foreninger og åndelige fellesskap som yter et viktig bidrag til Kirkens oppbygging . . .

Vi takker alle katolske forbund som lenge har hatt sin faste plass i Kirken. Den Hellige Ånd hjelper oss å svare på nye utfordringer ved å kalle til live nye bevegelser som fyller Kirken med glede og håp. Harmonisk samarbeid med Kirkens hyrder – for sammen å bygge Kirken i kjærlighet – er et kjennetegn på det ekte i slike bevegelser.

Embeder og tjenester

Alle lokalkirker ga uttrykk for stor takknemlighet overfor de menn og kvinner som sammen med de geistlige og ordensfolkene til alle tider og på alle steder har vært med på å bygge opp Kirken – uten å frykte selv martyrdøden.

Både den felles overbevisning at legfolket har rett til fullt ut å være med på å bygge en ny verden og Det 2. Vatikankonsils teologi har ført til

mer omfattende deltagelse i Kirkens liv og dens virke i verden.

Familien

Den kristne familie, som er grunnlagt på ekteskapets sakrament, er det første sted der mennesket formes; der blir troen vakt, der vokser den og spres videre til andre. Familien kan bli en ekte «huskirke» der man ber sammen, der kjærlighetsbudet etterleves, og der livet hilses velkommen, respekteres og beskyttes.

Ungdommen

Vi har sett at ungdommen virkelig er en kraft for Kirken i dag og i morgen. Som hyrder vil vi skjenke de unge spesiell oppmerksomhet.

Vi oppfordrer dem til å følge Kristus ved virkelig å ta korset opp – i tro på oppstandelsen som selve kilden for deres innsats i Kirken og som basis for ethvert «program» for liv og ekte håp.

Kvinnen i Kirken og verden

Støttet til Guds ord understreker vi menns og kvinners grunnleggende likeverd: «Som mann og kvinne skapte han dem» (Gen. 1,27).

Guds folk består av de dømte som alle har den samme verdighet og det samme kall selv om de enkelte tjenester og oppgaver er forskjellige. Synden har forkludret Guds fullkomne plan. Vi forkaster den diskriminering som følger av dette, og som fortsatt består på mange måter. Vi gleder oss over den anerkjennelse av kvinnens legitime rettigheter som er oppnådd, og som gjør det mulig

Ikke filialkirker

Kirkene i Europa er ikke lenger moderkirker, og kirkene i Asia og Afrika er ikke lenger filialkirke, sier prelat Bernd Kaut, lederen for det tyske misjonsverket Missio Erkjennelsene og hendelsene under Det 2. Vatikankonsil, som lot til å være fulle av fremtidshåp, har ikke ført til noen fornyelse av det kirkelige liv i Europa, mente han.

KNA

for henne å fylle sitt kall i Kirken og i verden.

Dette får oss til å løfte blikket til Maria, Herrens mor. Hun er selve arketyper på kvinnelig verdighet og et uforlignelig eksempel på deltagelse i det guddommelige frelsesverk.

Menigheten

Innen bispedømmet er menigheten vanligvis det sted der de troende samles for å vokse i hellighet, ta del i Kirkens sendelse og leve dens fellesskap. Vi gleder oss over å se at menigheten blir et dynamisk fellesskap, et levende midtpunkt som styrker den og selv blir næret av den.

I eukaristifeiringen, som er selve sentrum i det kristne liv, forenes de troende med Kristus og sendes ut for å tjene verden.

Vi formaner alle kristne til å ta intenst del i sin menighets liv ved å lese Guds ord, ved å feire Herrens dag, ved å være med i menighetsråd og utvalg og ved å delta i de forskjellige former for aktivitet og apostolat.

Innsats på det sosiale og politiske område

De kristnes sosiale og politiske virke er grunnet på troen; den må gjenomtrengte hele personligheten og hele livet.

Dette forutsetter grundig forming i overensstemmelse med det ansvarsnivå man har påtatt seg eller venter å få.

Hos de kristne må det være samstemmighet mellom liv og lære, det gjelder for politisk og sosial innsats såvel som for privatlivet. Bare på

Kirken i Irland

Den irske katolske bispekonferanse har gått hardt ut mot IRA og oppfordret alle katolikker til å kvitte seg med «romantiske illusjoner» om å støtte terrorismen. I et rundskriv blir det karakterisert som synd å slutte seg til organisasjoner som går inn for vold. Det gis heller ingen hjemmel for å huse folk som utfører terrorhandlinger. CATHOLIC HERALD

Irland ønsker kvinnelige prester

Et flertall av republikken Irlands innbyggere ønsker – ifølge en rundspørring – at kvinner får adgang til presteembetet i den katolske kirke.

54% går inn for prestevielse av kvinner, 31% er imot, 15% «vet ikke». I aldersgruppen 18–34 år er ønsket om kvinne-

lige prester enda større: 64% for og bare 22% imot.

Rundspørringen avslører også at 22% av irske katolikker ikke riktig vet hva Det annet Vatikankonsil har bevirket, og 13% angir at de overhodet ikke vet noe om hvilke endringer konsilet har medført.

KATOLSK ORIENTERING

16

den måten kan evangliets ånd trenge inn i de verdslige strukturer og virksomheter.

Det fremste krav til kristne i poli-

tikken må være ærlighet, arbeid for sosial rettferdighet og for bevaring av menneskerettighetene i alle livets faser, forsvar av friheten, fremfor alt

av religionsfriheten som har så dårlige kår i store deler av verden; likeledes utrettelig innsats for fredens sak i hele verden. Det samme kristne engasjement kreves også innen helsevesen, kultur, vitenskap og teknikk, yrkesliv og massemedia.

Kristen modning

Det finnes i dag hos legfolket en tørst etter indre liv, et ønske om en klar spiritualitet og krav om å få være med i Kirkens apostoliske og forkynnende gjerning. Denne tørst og disse ønsker krever en modningsprosess i lys av Guds ord – i overensstemmelse med Kirkens tradisjon og læreembedets tolkning og ved hyppig mottagelse av sakramentene. Denne vekst får særlig næring gjennom forsoningens sakrament og ved åndelig veiledning.

Den helhetlige modning av alle troende – legfolk, geistlige og ordensfolk – må vies spesiell omtanke i dagens pastorale planlegging.

Appeller

Ut fra en fordypet bevissthet om vår plass i verden, en verden vi hører hjemme i og skal være med på å 'bære frem', må vi, medlemmer av Guds folk, i ydmykhet besinne oss på vårt spesielle ansvar.

Som døpte er vi kalt til i stadig sterkere grad å være surdeig i denne verden. La oss huske på at vi skal dømmes etter den kjærlighet vi har vist. (Mat. 25).

Dere verdens folk som krenkes i deres verdighet, som må tåle at deres frihet angripes, deres eiendom tas fra

'Good news for you, ladies! It goes on . . . «Women should be ever more closely associated with church structures»'.

Vi har latt John Ryans tekst stå i original denne gang fordi den er nærmest uoversettelig: «structures» omfatter både strukturer og bygninger! Det forklarer de vaskende damers lite entusiastiske mottagelse av synodens glade budskap om at kvinnene bør knyttes stadig nærmere til de kirkelige «structures».

Nyttig Vatikankritikk

Vatikanet hadde plikt til å gi uttrykk for sine reservasjoner og sin skepsis overfor frigjøringssteologien, hevdet den peruvianske frigjøringssteologen Gustavo Gutierrez i et intervju med Radio Vaticana for en tid siden. Han sa også at Vatikanets siste stillingtagen til frigjøringssteologien hadde vært nyttig og hjulpet frigjøringssteologene til å rette på unøyaktig ordbruk.

Det var i 1971 at pater Gutierrez skrev sin bok «En teolog for frihet», et av de første arbeider som innledet det som nå er en større bevegelse. Frigjøringssteologien legger vekt på at sosial og politisk handling skal ha sitt utspring i religiøs og moralsk frihet. I 1984 kom Vatikanet med sterk kritikk mot den på grunn av dens bruk av marxistiske idéer. THE TABLET

Flykt ikke fra Polen

Stadig flere unge polakker flykter fra sitt land. En populær måte å flykte på er å dra på pilegrimsreise til Roma for så å «hoppe av» og søke om flyktningsstatus. I en tale nylig til ca. 2500 polske pilegrimer krevde paven at «Polen må gjøre alt for at landets unge i fremtiden skal ha sitt hjem ved Wislas bredder og ikke på den annen side av havet». Her har hele landet et ansvar, men særlig regjeringen. KNA

17

dere, og at dere forfølges for troens skyld — dere, som er forsvarsløst utlevert til alle mulige makthaveres tilfeldige vilje, skal vite at Kirken er hos dere; at den blant dere og sammen med dere ønsker å vitne om Kristi kjærlighet, den kjærlighet som gjør oss fri, og forsoner oss med Faderen.

Dere som er forlatt og trengt ut til utkanten av vårt forbrukersamfunn — dere syke og funksjonshemmede, fattige og sultende, dere gamle og ensomme, dere barn som er forlatt, dere som er offer for krig og for den vold som skyldes samfunnets likegyldighet — til dere vil vi si at Kirken deler deres lidelse: Den bærer den frem for Herren som tar dere inn i sin frelsende lidelse. Han gir dere liv i lyset fra sin oppstandelse. Vi trenger dere for å vise hele verden hva kjærlighet er. Vi vil gjøre alt vi makter for at dere skal finne deres plass i Kirken og i samfunnet.

Vi oppfordrer alle familier til å bli seg sin livskraft og styrke bevisst. Og til de kristne familier sier vi: Bli «huskirke» hvor mennesker åpner seg for Guds kjærlighet og for sine søstre og brødre.

Dere unge, dere bærer verdens og Kirkens håp. Bli ikke redde for den verden dere ser. La ikke likegyldighet og bekvemmelighet lamme tiltakslysten. Rett blikket mot Jesus som er Veien, Sannheten og Livet. Han er begynnelsen på den nye menneskehet; han skal være den kilde dere øser av for å skape en mer rettferdig og kjærlig verden.

Dere kvinner kjemper med rette

for full anerkjennelse av deres verdighet og rettigheter. Måtte denne innsatsen føre frem til en dialogens verden, en verden der menn og kvinner utfyller hverandre slik Skaperen har villet det. Han har overgitt verdens skjebne til oss alle, til menn og kvinner, og i jomfru Maria har Han gitt oss kvinnen gjenreist til hele fyllden av kvinnelighet og nåde.

Vi vender oss til dere som har folkenes og nasjonenes skjebne i deres hender, dere som sitter med nøkkelen til rikdom og makt, dere som legger planene om en bedre verden for menneskene, dere som lagrer ødeleggelseskrefter, dere menn og kvinner som arbeider innen forskning, kultur og kunst. Vi er klar over det store ansvar dere har, og vi vet også at det ofte ikke er lett å se hvor veien skal gå. Verden trenger fred. Alle mennesker, menn og kvinner, har krav på respekt for sine grunnleggende rettigheter. Ethvert menneskeliv er hellig. Vi stoler på at dere vil forsvare livet, og vi ber for dere at dere må makte deres vanskelige oppgave. Den autoritet dere måtte ha, har dere ene og alene for å hjelpe menneskene, ikke for å gjøre dem til slaver.

Biskoper, prester og diakoner, la oss bygge levende fellesskap som «følger apostlenes undervisning og trofast tar del i fellesskapet, i brødsbrytelsen og bønnene» (Ap. gj. 2,42). La oss ta imot og verdsette de gaver Ånden gir de troende, og la oss oppmuntre sansen for fellesskap og ansvar.

Brødre og søstre i Kristus, la oss

leve ut vårt kall til hellighet, hver på sin plass og alle innen fellesskapet av troende. La oss gi et storsinnet svar på Kristi oppfordring: «Gå ut og lær alle folk» (Mt. 28,19)! Vi er alle misjonærer!

Kristne av alle konfesjoner, la oss gå videre på enhetens vei slik Kristus har villet det: «La alle bli ett» (Joh. 17,21).

Troende menn og kvinner, barn og unge, syke og gamle, mennesker av enhver rase og kultur; til dere, legfolk, biskoper og ordensfolk som baner nye veier for den verden som skal komme, og til dere som knytter kjærlighetens, rettferdighetens og fredens bånd, til dere alle sier vi: Kirken kjenner seg igjen i dere og ber dere innstendig om aldri å miste motet, for «håpet skuffer ikke» (Rom. 5,5).

Avslutning

Som «kristne med dere og biskoper for dere» — for å tale med Augustin — takker vi Herrens Ånd som hjelper oss å finne veien sammen og til å fatte stadig mer av Hans ord. I disse dagene hvor vi både har lyttet og talt sammen, har vi erfart den oppstandne Herres nærvær midt iblant oss — som disiplene på vei til Emmaus. Fulle av håp går vi den vei som Det 2. Vatikankonsil har vist oss — vi er sikre på at Jesus Kristus går den med oss (Mt. 28,20).

Ved avslutningen av denne samling — i dette år som er viet Maria — setter vi alt vårt håp til henne. Vi anbefaler dere alle, dere som er Kirken, til henne som er forbilde og mor for oss alle. ●

Bedre forhold til mediene

Kirken må få et mer naturlig og «selvsagt forhold» til mediene, krevde Werner Remmers nylig, han er miljøvernminister i Niedersachsen og medlem av Sentralkomiteén for tyske katolikker. Kirken må søke å bygge opp et «skapende forhold til pressen og et fruktbart spenningsfelt i forhold til mediene» – for å bevare sin offentlige karakter og ivareta sin oppgave.

KNA

Ny «internasjonal» logo for

CARITAS NORGE

DEN KATOLSKKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo 3
Postgiro: 5 00 40 64 – Bank: 900 4064

18

Gary MacEoin:

Kardinal Humes drømmer

Catholic Herald's synodekorrespondent, Gary MacEoin, tegnet dette heller dystre bilde – som dog ikke er uten humoristiske trekk – ved synodens slutt.

Kort før synoden om legfolket nærmet seg enden, et endelikt ingen sørget særlig over, sies kardinal Hume å ha hatt en av sine symbolske drømmer. «Hellige Far,» skal han ha sagt til synoden, «jeg drømte at mange kvinner nokså ubeleilig plaget meg med å få 'tjene' under messen. Da jeg ikke visste hva jeg skulle svare, ringte jeg den pavelige nuntius for å be om råd. Hennes mann som tok telefonen, svarte at hun nok kom til å være opptatt en stund fordi hun holdt på med å forberede liturgien.»

I de siste ukene ble informasjonslekkasjer fra den sterkt bevoktede synodeaulaen stadig hyppigere og mer uhellsvangre. Jeg har vært reporter i Roma for både verslige og religiøse publikasjoner under konsilet og ved fire tidligere synoder. Men aldri siden konsilets første sesjon da biskopene gjorde opprør og forkastet alle kuriens utspill og arbeidsdokumenter, har det gått så klare skillelinjer mellom den romerske kurie og dens støttespillere – ivrig opptatt med å blokkere all forandring – og biskoper fra mange land med sans for

ønsker og behov hos sine prester og sitt folk.

Bulderet nådde sitt crescendo mot slutten av den tredje uken da det utgikk en advarsel til synodefedrene om at de gjorde seg skyldig i «alvorlig synd» hvis de fortsatte å gi ikke-autorisert informa-

sjon til pressen. Grunnene til disse ekstraordinære forholdsregler kom klart frem da en eller flere biskoper på den siste synodemandag, lekket både teksten til listen med anbefalinger fra de forskjellige språkgrupper (diskusjonsgrupper) og den forslagsliste som skulle legges frem til voting i plenum.

Uforklarlige utelatelser utmerker de to. Klart fraværende – på forslagslisten – var to nøkkelforslag, hvilket innebar at synodefedrene ikke kom til å ha, og de facto heller ikke fikk, noen sjanse til å stemme over dem.

De forsvunne punkter er:

1. «På bakgrunn av alle Kristi disiplers fundamentale likeverd bør alle stillinger (offices) som ikke krever vigsel, være åpne både for menn og kvinner, lokale forhold tatt med i betraktning.»

2. «Noen fedre ønsker at de enkelte bispekonferanser skal gis rett til å tillate altertjeneste for piker/kvinner under liturgien i den latinske ritus.»

Formelle og uformelle samtaler blant journalister fra hele verden lot ane at en slik fatal mangel på konkrete tilbud til kvinnene ville bli hovedoppslaget de fleste steder. De med teologisk ekspertise – og det er mange i dette spesialiserte laug – stilte seg sær-

St. Olav takker alle som har bidratt til å få bladet vel gjennom den 99. årgang. Og takker leserne for interesse og støtte, ris og ros. Gledelig jul og velsignet nytt år til alle.

deles kritiske til det avsnittet i «Synodens budskap til Guds folk» der det hevdes at menn og kvinner er skapt likeverdige, men at «synd forkludret den guddommelige plan» og førte til den diskriminering kvinner lider under.

«Hva med St. Thomas' lære,» spør disse teologer, «som hevder at arvesynden kom inn i verden ved Adam, og at vi ikke ville blitt besmittet av den, om han hadde latt være å synde?» Tilsier ikke synodebudskapets logikk at det er menn, ikke kvinner, som bør utelukkes fra altertjeneste?

Det synes å herske nokså stor enstemmighet om at dette dokumentet er et noe stakkarslig forsøk på å dekke over mangel på innhold. «Roma filer trøstig i vei mens resten av verden brenner,» var en typisk kommentar. Et vakkert avsnitt (i sluttbudskapet) presenterer Kirken som en som deler lidelsen til «de forlatte og de som er trengt ut til utkanten av vårt forbrukersamfunn, de syke, de hungrende, de fattige, utflyttere, flyktninger, fanger, funksjonshemmede, arbeidsløse, gamle, forlatte barn og andre uten støtte.» Ikke ubetinget troverdige ord fra en forsamling hvorav mange var kommet til Roma på første klasse og ble fraktet til de daglige synodemøter i Mercedes med sjåfør. ●

Lite tid til trøst:

Om legevitenenskap og humanitet

«De som lever aller lengst er prestekoner på landet som ikke kan svømme. Statistisk sett er svømmedyktighet en risikofaktor, fordi man da bader på dypet og er mer dristig i båt.» Står det å lese i åpningsartikkelen i Kirke og Kultur no. 8. Det er vår kjente kreftforsker Olav Hilmar Iversen som krydrer en artikkel om «Medisinen i brennpunktet mellom naturvitenskap, teknologi og humanitet» med tankevekkende statistikker og underfundige sitater.

For eksempel siteres en uttalelse av den verdenskjente patolog William Boyd (som i sin tid holdt foredrag i Oslo): «Boyd nevnte at i hver enkelt celle i kroppen vår forløper til enhver tid mer enn seks tusen biokjemiske prosesser. Så føyde han til: «Praise the Lord, He made all these processes noiseless!» I år 1987 kan imidlertid artikkelforfatteren tilføye at «i dag vet vi at lydløsheten skyldes konstruksjonen av øret vårt.»

Da professor Iversen for vel 40 år siden startet sine studier, fikk han innprentet legenes yrkesmuligheter slik: «Sjelden helbrede, ofte lindre, alltid trøste.» Humaniteten sto i sentrum, skriver han, og konstaterer at siden den gang «har utviklingen rullet med eksplosiv fart, medisinen er mer og mer blitt en del av naturvitenskapen og teknologien. Diagnostikk og behandling tar moderne teknologi til hjelp. I dag kan vi kan-

skje si: «Ofte helbrede, nesten alltid lindre, lite tid til å trøste.»

Når den lærde professor mener at «ikke bare pasienter, men også sosialminister, finansminister og sykehusdirektører har behov for trøst og humanitet», har han på en enkel måte fått antydnet hvor problemfylt situasjonen – også samfunnsmessig – er blitt: «Med det tidspress som helsevesenet i dag står under, kan det, i hvert fall i sykehus, bli relativt lite tid til legekontakt på det personlige plan, til humaniteten i medisinen.»

Et lite avsnitt om de stadig mer aktuelle aldersproblemene (de vil jo etterhvert gjelde oss alle), vil vi også kunne oss å sitere:

«Et stort problem ligger i at vitenskapelig og teknologisk medisin har vært flinke til å forlenge den fysiske levealder, men har hittil gjort lite for alderdommens totale livskvalitet. Dels har vi til en viss grad underprioritert menneskenes åndelige og kulturelle primærbehov, dels ser vi at hjernen ofte svikter først. Aldersforandringer er naturlige, men hvis de vesentlig foregår i hjernen, kan livet bli tungt og vanskelig å leve både for pasienten selv og for de pårørende. En eldre herre sa at han hadde bare tre problemer: «Det ene er med hørselen, det andre med synet, men det tredje kan jeg aldri huske!»

Leserbrev

Caritas-planen

Med forferdelse har jeg konstatert (i St. Olav nr. 11) at Caritas Norge har laget en femårsplan for organisasjonen utarbeidet av sier og skriver fem menn. Ja, riktig, fem menn! Så vidt jeg kjenner til, er ingen av dem særlig opptatt av kvinnesak, men *det* er norsk statlig utviklingshjelp! Hva våre hjemlige saker angår, så vil det være kjent at i menighetene er det *kvinnene* som drar det største lasset når det gjelder sosialomsorg. Sammen med disse fem menn burde det har vært *minst* to kvinner med erfaring fra norsk/internasjonalt samfunnsliv og/eller hjelpearbeid, til å stake ut kursen for Caritas Norge. Dette burde gruppen ha forstått, hvis den er «selvbestaltet». Er gruppen oppnevnt av Oslo Katolske Bispedømme, håper jeg at vi for fremtiden unngår slike ensidig mannsdominerte oppnevnelser.

Min forferdelse over dette gjør at jeg fortsatt kommer til å yte min pengegave til Kirkens Nødhjelp for internasjonal hjelp og til Bymisjonen i Oslo og Frelsesarmeen for den norske hjelpen. På den måten får jeg også vist økumenisk sinnelag.

Hvis noen nå vil bemerke at undertegnede er monoman i sin kvinnesak, så vil jeg til det bare si at dette ikke er monomani. Vi har kjempet frem likestillingen her i landet ad lovveien. I det offisielle Norge gjelder Likestillingsloven. I vår katolske kirke gjelder likeverdigheten mellom

alle mennesker, og den regelen må også Caritas Norge følge.

Den offisielle norske utviklingshjelp legger i alt sitt arbeid vekt på at likestillingsaspektet skal ivaretas når hjelp ytes.

Noen av oss står frem og sier i klartekst det etterhvert svært mange katolske kvinner (og menn med) tenker om mannsdominansen i visse kirkelige organer/kretser. Vi gjør det ikke ut fra manomani, men fordi vi ønsker at vår norske katolske kirke skal være integrert i det norske samfunn, ut fra sin universalitet. I Norge gjelder som sagt Likestillingsloven. Den gjelder så sterkt at hvis man var virkelig monoman, kunne man ha forlangt en ny Caritas-komité med halvparten kvinner, for å få ut en ny fem-årsplan. Jeg nøyer meg med å påpeke saken og håper det er siste gang en slik kvinnediskriminering skjer i katolsk sammenheng i Norge.

Baby Johannessen

Synd for synoden!

Så tok han oss ved nesen igjen, trykkfeildjevelen, i forrige nummer av St. Olav. Forvandlet et relativt fredelig utvalg av katolske biskoper samlet til synode i Roma til «syndefedre», og det til tross for at vi hadde tatt ham på fersk gjerning — til og med på forsiden! — i siste korrektur! Men strek i marginen og et advarende nota bene skremmer visst ikke den karen når han har synd i sinne. Selv om han ikke går rundt som en brølende løve slik mesteren i djevlelauget gjør, ifølge pålitelige kilder, men snarere driver sin detaljgskjeft i det stille, så aner det oss at han både har gnidd seg i klørne og vislet skadefro i tannen mens han fjernet den uskyldige o'en — og banet vei for synden.

Vi må dog medgi at vi, etter den første hoppende opphisselse, selv har smilt godt av det hele, både alene og sammen med andre — og ganske uten skadefryd. Det ville jo være synd å la det være! *Red.*

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen *a/s*

Ullevålevn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

St.
OLAV

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

!SALG!

fra 18.1. til 23.1.

21

Søstrene i Halden trapper ned

I 100 år har St. Josephsøstrene drevet sitt karitative arbeid i Halden. Og nesten like lenge har «det katolske» vært et lovord i Halden og omegn: Den som kom til *det* sykehuset, var i de beste og kjærligste hender. Og svært mange kom nettopp dit for offentlig sykehustjeneste haltet ofte etter søstrenes. Det er en kjent sak – eller burde være det – at norsk sykehusvesen står i stor gjeld til katolske ordenssøstre. De var foregangskvinner innen sykepleie og omsorg, de underlig kledte og for det meste utenlandske kvinner som ga alt de hadde av evner og krefter til syke og trengende medmennesker. De aller fleste «katolske» er nå overtatt av det offentlige bl.a. fordi søstrenes tall er synkende og gjennomsnittsalderen høy.

Senhøstes overtok Halden kommune «det katolske». En vemodig anledning som likevel var fylt av glede, glede over gjort gjerning og over takk og gode ønsker som strømmet mot søstrene fra lokalsamfunnet. Heldigvis betyr overtagelsen av sykehuset ikke at søstrene helt setter kroken for døren for sin virksomhet i Halden. En liten gruppe søstre blir boende annetsteds i byen, mens de eldste søstrene er flyttet til St. Josephsøstrenes aldershjem på Grefsen i Oslo.

Før søstrene drog til Oslo, holdt menigheten en avskjedsfest som må ha vært litt av et foretagende – skal vi dømme etter alt

«festmateriale» den omtenk-somme menighetsrådsformann Theodor Appelman har forsynt oss med – siden St. Olav dess-verre måtte takke nei til vennlig innbydelse om å delta. Her er hyllest på rim og prosa, lystig og poengrik kavalkade over søstrenes innsats, ditto lystige bordvers og fromt-humoristisk tale av provisialforstanderinnen Sigrid Wittenberg om søstrene «vingårdsarbeid» i Halden (det ble servert lettøl under festen!). Selvsagt begynte det hele med messe i St. Peterskirken – joda, Halden, som Roma, har sin ! – som for anledningen var særdeles vakkert pyntet: gratisinnsats fra en av byens blomsterforretninger, må vite. Ellers er det søstrene – i en årrekke søster Eufemia i egen-skap av sakristan – som har pyntet kirken. Med små midler greidde hun det utroligste, det kan St. Olav bekrefte fra selvsyn gjennom en årrekke.

Ikke vet vi hvor mange katolske kirkekor i Norge som synger firstemt, men koret i Halden gjør det: «firstemt 'Ave Verum' under kommunionen,» forteller kildene. Fulltallig oppslutning altså – fra det fire mann (bokstavelig talt) sterke kirkeketet!

Varm takk fra menigheten ved menighetsrådets formann som har gjort den samme erfaring som mange, mange andre i vårt land – uansett om katolikk eller ei: aldri nei fra søstrene når man ber om hjelp eller støtte!

20 år misjon bak Jernteppet

Misjon Bak Jernteppet rundet nylig 20 år: Det begynte med fire ildsjeler rundt kjøkkenbordet hjemme hos Else Marie Skard. I dag står organisasjonen for et utstrakt informasjons- og støttenettverk, og rundt 40.000 abonnere på MBJs blad «Ropet fra Øst».

«Misjonen har ført en kompromissløs – og dermed omstridt – kamp for forfulgte troende i Øst-blokken. Den har sammen med andre organisasjoner fokusert religionsforfølgelsene under kommunistiske regimer også i perioder da oppmerksomheten mot disse spørsmål opplevde lavkonjunktur,» skriver Vårt Land i anledning jubileet. «Ustanselig har misjonen lagt navn på forfulgte innover samvittighetene til forbedere og støttegrupper i Norge. Og jevnlig har MBJ konfrontert myndighetene i Sovjetunionen med det de gjør, og vist til det regjeringen der har forpliktet seg på i lovgivning og i internasjonale avtaler.

Fra tid til annen har MBJ formidlet informasjon og synspunkter ut fra en svart-hvitt tenkning som ikke alltid har vært like fruktbar for debatten. Men misjonen skal ha takk for sitt engasjement. Det har ikke minst kommet en rekke personer i øst til gode. Og det er dette som veier tyngst», avslutter Vårt Land.

St. Olav stiller seg gjerne blant gratulantene: Vi trenger kristne ildsjeler i vår kalde verden! ●

Liturgisk kalender

DESEMBER 1987

17. Ferial. I. Mos. 49, 2–10.
Mt. 1, 1–17.
18. Ferial. Jer. 23, 5–8.
Mt. 1, 18–24.
19. Ferial el. Marias lørdagsmesse.
Dom. 13, 2–25. Lk. 1, 5–25.
20. 4. søndag i advent.
2. Sam. 7, 1–16.
Lk. 26–38.
21. Ferial. Høys. 2, 8–14.
Lk. 1, 39–45.
22. Ferial. 1. Sam. 1, 24–28.
Lk. 1, 46–56.
23. Ferial el. Johannes av Kenty, prest.
Mal. 3, 1–24. Lk. 1, 46–56.
24. Vigilie til Herrens fødsel.
Jes. 62, 1–5.
Ap. Gj. 13, 16–25.
Mt. 1, 1–25.
25. Herrens fødsel.
Julenatt. Jes. 9, 2–7.
Tit. 2, 11–14. Lk. 2, 11–44.
Julemorgen. Jes. 62, 11–12.
Tit. 3, 4–7. Lk. 2, 15–20.
Juledag. Jes. 52, 7–10.
Hebr. 1, 1–6. Joh. 1, 1–18.
26. Stefan, den første martyr.
Ap. Gj. 6, 8–59. Mt. 10, 17–22.
27. Den Hellige Familie.
1. Mos. 15, 21, 3.
Hebr. 11, 8–19.
Lk. 2, 22–40.
28. De uskyldige barn.
1. Joh. 1, 5–2, 2.
Mt. 2, 13–18.
29. 5. dag i juleuken.
Thomas Becket, biskop og martyr.
1. Joh. 2, 3–11. Lk. 2, 22–35.
30. 6. dag i juleuken.
1. Joh. 2, 12–17.
Lk. 2, 36–40.
31. 7. dag i juleuken.
Sylvester, pave.
1. Joh. 2, 18–21.
Joh. 1, 1–18.

JANUAR 1988

1. Høytiden for Guds hellige mor Maria.
4. Mos. 6, 22–27.
Gal. 4, 4–7.
Lk. 2, 16–21.
2. Basilios den Store og Gregor fra Nazians, biskoper og kirkelærere.
1. Joh. 2, 22–28.
Joh. 1, 19–28.
3. 2. søndag etter jul.

Julegudstjenester

ASKER OG BÆRUM

Mariakirken, Nyveien 17, Stabekk

- 24.12. Julaften kl. 15.30 *Familiegudstjeneste med eukaristifeiring*
kl. 24.00 *Midnattsmesse*
- 25.12. Første juled. kl. 11.00 *Høymesse*
- 26.12. Annen juled. kl. 11.00 *Sangmesse*
- 31.12. Nyttårsaften kl. 18.00 *Takkegudstjeneste med eukaristifeiring*
- 01.01. Nyttårsdag kl. 11.00 *Høymesse*

Eikeli Katolske Kirke – Kristi Freds Kirke, Veståsen 18, Hosle

- 24.12. Julaften kl. 23.00 *Midnattsmesse (engelsk)*
- 25.12. Første juled. kl. 10.00 *Høymesse (engelsk)*

BERGEN

St. Pauls Kirke, Christiesgate 16

- 24.12. Julaften kl. 15.00 *Barnegudstjeneste*
kl. 18.30 *Tamilsk messe*
kl. 20.00 *Messe på vietnamesisk*
kl. 23.30 *Julesanger*
kl. 24.00 *Midnattsmesse*
- 25.12. 1. juledag kl. 10.00 *Messe, engelsk*
kl. 11.00 *Høymesse*
- 26.12. 2. juledag kl. 11.00 *Høymesse*
- 27.12. Søndag kl. 11.00 *Høymesse*

Marias minde, Nylandsavn. 31

- 24.12. Julaften kl. 15.00 *Messe*
- 25.12. 1. juledag kl. 9.30 *Messe*
- 27.12. Søndag kl. 9.30 *Messe*

St. Olav kapell, Finnevn. 57, Voss

- 25.12. 1. juledag kl. 11.00 *Messe*
- 26.12. 2. juledag kl. 11.00 *Messe*

LILLEHAMMER

Mariakirken, Weidemannsgt. 3

- 25.12. 1. juled. kl. 15.00 *Messe*
- 26.12. 2. juled. kl. 18.00 *Messe*
2. januar kl. 18.00 *Messe*

Fra og med søndag 10.1.88 er det messe hver søndag kl. 18.00

LILLESTRØM

St. Magnus kirke, Romeriksgata 1

- 24.12. Julaften kl. 15.00 *Familiegudstjeneste*
kl. 24.00 *Midnattsmesse*
- 25.12. Første juled. kl. 10.30 *Høymesse*
- 26.12. Annen juled. kl. 10.30 *Høymesse*
- 27.12. Søndag kl. 09.00 *Ottemesse*
kl. 10.30 *Høymesse*
- 01.01. Nyttårsdag kl. 10.30 *Høymesse*

OSLO

St. Olav Domkirke, Akersveien 1

- 24.12. Julaften kl. 15.00 *Barnegudstjeneste*
kl. 24.00 *Midnattsmesse*
- 25.12. Første juled. kl. 09.30 *Julemorgenmesse m/julesanger*
kl. 11.00 *Høymesse*
kl. 16.00 *Messe på kroatisk*
kl. 19.00 *Messe på engelsk*

26.12. Annen juled.	kl. 11.00	Messe
	kl. 13.00	Messe på polsk
	kl. 19.00	Messe
31.12. Nyttårsaftn	kl. 18.00	Takksigelsesmesse
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse
	kl. 16.00	Messe på kroatisk
	kl. 19.00	Messe på engelsk
18.01. Mandag	kl. 19.00	Åpning av bønneuken for kristen enhet

St. Hallvard Kirke, Enerhauggt. 4

24.12. Julaften	kl. 14.00	Barnemesse
	kl. 19.00	Vietnamesisk messe
	kl. 22.45	Midnattsmesse
25.12. Første juled.	kl. 11.00	Høymesse
26.12. Annen juled.	kl. 11.00	Høymesse
28.12. Søndag	kl. 09.30	Mini-høymesse (fromesse)
	kl. 11.00	Høymesse
	kl. 18.00	Aftenmesse
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse

St. Dominikus Kirke, Neuberggt. 15

24.12. Julaften	kl. 16.00	Barnegudstjeneste
	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12. Første juled.	kl. 11.00	Høymesse
		Merk: Ingen annen messe 1. juledag
26.12. Annen juled.	kl. 11.00	Messe
27.12. Søndag	kl. 09.00	Messe
	kl. 11.00	Høymesse
31.12. Nyttårsaftn	kl. 18.30	Messe
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse

STAVANGER

St. Svithun Kirke, Stavanger

24.12. Julaften	kl. 16.00	Barnemesse
	kl. 19.00	Engelsk/fransk messe
	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12. Første juled.	kl. 09.30	Engelsk messe
	kl. 11.00	Høymesse
26.12. Annen juled.	kl. 11.00	Messe v/Rolf Bowitz
27.12. Søndag	kl. 09.30	Engelsk messe
	kl. 11.00	Høymesse
	kl. 18.00	Fransk messe
31.12. Nyttårsaftn	kl. 19.00	Messe
01.01. Nyttårsdag	kl. 19.00	Høymesse

TRONDHEIM

St. Olav, Schirmersgt. 1

24.12. Julaften	kl. 15.00	Barnegudstjeneste
	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12. Første juled.	kl. 11.00	Høymesse
26.12. Annen juled.	kl. 11.00	Høymesse
01.01. Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse

TROMSØ

Vår Frue kirke, Storgt. 94

24.12. Julaften	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12. Første juledag	kl. 11.00	Høymesse
26.12. Annen juledag	kl. 11.00	Høymesse

	Sir. 24, 1–2. 8–12.
	Ef. 1, 3–6. 15–18.
	Joh. 1, 1–18.
4. Ferial. 1.	Joh. 3, 7–10.
	Joh. 1, 35–42.
5. Ferial. 1.	Joh. 3, 11–21.
	Joh. 1, 43–51.
6. Herrens åpenbaring.	Jes. 60, 1–6. Ef. 3, 2–3a. 5–6.
	Mt. 2, 1–12.
7. Raimund av Penafort, prest.	1. Joh. 4, 11–18.
	Mk. 6, 45–52.
8. Ferial. 1.	Joh. 4, 7–10.
	Mk. 6, 34–44.
9. Ferial. 1.	Joh. 4, 11–18.
	Mk. 6, 45–52.
10. Søndag. Herrens dåp.	Jes. 42, 1–4. 6–7.
	Ap. gj. 10, 34–38.
	Mk. 1, 6b–11.
11. Ferial. 1.	Sam. 1, 1–8.
	Mk. 1, 14–20.
12. Ferial. 1.	Sam. 1, 9–20.
	Mk. 1, 21b–28.
13. Hilarius, biskop og kirkelærer.	1. Sam. 3, 1–10. 19–20.
	Mk. 1, 29–39.
14. Ferial. 1.	Sam. 4, 1–11.
	Mk. 1, 40–45.
15. Ferial. 1.	Sam. 8, 4–7.
	Mk. 2, 1–12.
16. Ferial el. Jomfru Marias lørdagsmesse.	1. Sam. 9, 1–4. 17–19. 10, 1a.
	Mk. 2, 13–17.
17. 2. alm. søndag.	1. Sam. 3, 3b–10. 19.
	1. Kor. 6, 13c–15a. 17–20.
	Joh. 1, 35–42.
18. Ferial. 1.	Sam. 15, 16–23.
	Mk. 2, 18–22.
19. Ferial. 1.	Sam. 16, 1–13.
	Mk. 2, 23–28.
20. Ferial el. Fabian, pave og martyr, el. Sebastian, martyr.	1. Sam. 17, 32–33. 37. 40–51.
	Mk. 3, 1–6.
21. Agnes, jomfru og martyr.	1. Sam. 18, 6–9, 19, 1–7.
	Mk. 3, 7–12.
22. Ferial el. Vincent, diakon.	1. Sam. 24, 3–21.
	Mk. 3, 13–19.
23. Ferial el. Jomfru Marias lørdagsmesse.	1. Sam. 1, 1–4. 11–12. 19. 23–27.
	Mk. 3, 20–21.
24. 3. alm. søndag.	1. Joh. 3, 1–5. 10.
	1. Kor. 7, 29–31.
	Mk. 1, 14–20.

ST. OLAV

BOKHANDEL

Akersveien 14, Oslo 1
Tlf: (02) 20 72 48

**ST. OLAV
ER JULEBUTIKKEN!**

ÅRETS BØKER
KRYBBEFIGURER
STALLER
RØKELSE
RØKELSESKAR
PLATER
KASSETTER
julemusikk fra hele verden
IKONER
KUNSTKALENDERE
KUNSTKORT
OG BYENS PENESTE
JULEKORT MED
KRISTNE MOTIVER

UTVIDET ÅPNINGSTID

14.12. – 23.12.: 9 – 18
lørdager: 9 – 15
julaften, nyttårsaften 9 – 12

VI SENDER OVER HELE LANDET!

25. Apostelen Paulus' omvendelse.
Ap. gj. 22, 3–16 el. 9, 1–22.
Mk. 16, 15–18.
26. Timotheos og Titus, biskoper.
2. Tim. 1, 1–8.
Lk. 10, 1–9.
27. Ferial el. Angela Mericia, jomfru.
2. Sam. 7, 4–17. Mk. 4, 1–20.
28. Thomas Aquinas, prest og
kirkelærer.
1. Sam. 7, 18–19, 24–29.
Mk. 4, 21–25.
29. Ferial. 2. Sam. 11, 1–4a. 5–10a.
Mk. 4, 26–34.
30. Ferial el. Jomfru Marias
lørdagsmesse.
2. Sam. 12, 1–7a. 10–17.
Mk. 4, 35–41.
31. 4. alm. søndag.
5. Mos. 18, 15–20.
1. Kor. 7, 32–35.
Mk. 1, 21–28.

God jul!

Galligani

N. Slottsgt. 25 - tlf.: (02) 42 50 10
Stortingsgt. 22 - tlf.: (02) 41 16 77

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING (02) 66 59 00 – SERVICE (02) 66 58 60 – 66 58 61

Neste nummer utgis 26. januar. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Medarbeidere:

Tollef Berg

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Knut W. Ruyter o.f.m.

Gunnel Vallquist

Redaksjon: Tlf. (02) 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. (02) 42 43 57

Akersveien 14, 0177 Oslo 1

Årsabonnement (Norge): kr. 180, —.

Øvrige europeiske land: kr. 215, —.

Andre verdensdeler: kr. 230, —.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

En vakker julegave

350

I denne rikt illustrerte boken finner vi salmer og dikt med advents- og julemotiver. Omtrent halvparten er originaler, mens de øvrige er gjendiktninger fra europeisk tradisjon – fra senmiddelalderen til i dag. Med vakre fargereproduksjoner av klassisk europeisk kunst er dette en bok som legger stor vekt på skjønnhet, og på den måten forsterker julebudskapet. En del av salmene er utstyrt med noter.

ASCHEHOUG

SVEIN ELLINGSEN VÅRT ØYE SER MOT BETLEHEM

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Tlf. (03) 83 42 80

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG OG OTTO FOERSTER

Tlf.: 15 54 26 / 15 56 06

TRENGER DU TRYKKSAKER?

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10

Tlf.: (02) 30 04 16 – 30 84 53

LEDIGE STILLINGER I «MORGENDAGENS KIRKE»

Kan du som bevisst katolikk tenke deg å arbeide i ungdomsforbundet (UNKF)?

1. UNGDOMSKONSULENT I 1/2 STILLING

Arbeidsoppgavene vil være innenfor ledertrening, leirarbeid, veiledning til lokallagsarbeid, og dekker områder som til dels er forsømt.

Stillingen lønnes i l.tr. 16 etter statens regulativ, og følger vanlige regler for opprykk osv. i staten.

Stillingen kan eventuelt kombineres med kontormedarbeiderstilling – se nedenfor.

2. KONTORMEDARBEID I 1/2 STILLING

Arbeidsoppgavene vil være bl.a. ajourføring av UNKFs medlemslister og kartotek, maskinskriving, vanlig sekretariatsarbeid og kanskje litt layoutarbeid.

Stillingen lønnes i lt. 11 – 12 etter statens regulativ, og følger vanlige regler for opprykk osv. i staten.

Flere opplysninger om disse stillingene kan du få hos organisasjonssekretær Peggy Bruce, tlf. (02) 20 72 65.

Tiltredelse så snart som mulig for begge stillinger. Søknad sendes UNKFs Landsstyre, Akersveien 5, 0177 Oslo 1.

Blikk
på tiden

Og så er det jul igjen . . .

«Du får skrive litt om jul,» sa redaktøren med et oppmuntrende smil — «det er til julenummeret, vet du . . .». Som om det å skrive om jul skulle være det mest naturlige i verden en dag da november-tåken senket seg som en halvoppvridd, blytung vaskefille over byen, og folk hastet forbi med dette spesielle uttrykket som om dommedag nærmet seg. Riktignok var kontorveien allerede for en stund siden blitt bepyrdet med noen digre klokker i rød plastikk med ditto grangrener og sløyfer, og fra matvaresenteret på hjørnet lød «Glade Jul» fra høytalerne. Såvel lutefisk som rensdyrstek var det å få på tilbud . . . «hit de flyver med paradigrønt . . .» — hadde de broccoli også, mon tro?

Humøret var ikke helt på topp denne morgenen. Jeg trodde jeg hadde god tid, men da jeg skulle sjekke klar-for-avgang-signalet,

dvs. slutten på morgenandakten, trodde jeg klokken var stoppet, og at jeg var midt inne i barnetimen for de minste. Først da den blide tanterøsten fortsatte å snakke om trøst og forsoning, om syndeskyld og sjelenød, forsto jeg at jeg ikke var for sent ute likevel. Dette skulle jeg naturligvis ha gledet meg over, men irritasjonen over min medsøsters forkynnelse over eteren, var for sterk.

Nå skal jeg ikke begynne å akke meg over morgenandaktene — det er jo snart jul, og om kort tid skal jeg selv sette meg ned å forberede preken til barnegudstjenesten julaften. Man skal som kjent helst ikke kaste med sten når man sitter i glasshus. Det er forresten ikke lett å snakke til barn om jul. Dessuten sitter de ikke der alene, men med eldre søsken, foreldre og besteforeldre som alle er kommet til kirken for å synge julesangene og få den rette julestemning før man setter seg til bords. Julaften vil Ola Nordmann være religiøs, og for en stakket stund forventes det at det klart og tydelig skal forkynnes hva jul er for noe — egentlig.

«Som julekvelden på kjerringa» — plutselig er den der, julen. Enda vi har hatt fire uker til å forberede oss, og nå tenker jeg ikke bare materiell, men først og fremst åndelig. Fire ukers adventstid der

liturgien trinnvis lar oss få nærme oss det mysterium som vi atter engang skal få oppleve: Gud selv som griper inn i vår historie og blir menneske.

Utrolig privilegerte er vi i denne tiden. Og er ikke nettopp desembermørket en talende illustrasjon til det mørket Gud selv kom til og slo opp sin bolig i? Tar vi ham i mot? Stanser vi opp og lar ham og hans budskap få plass også i vårt vintermørke?

Sannsynligvis er det ikke dette jeg kommer til å si til barna julaften, jeg sier det først og fremst til meg selv, og også til den leser som har tålmodighet til å lese helt hit. Jeg tror nemlig at selv mørke førjuls dager kan være en god tid. På én betingelse: at vi virkelig tar oss tid til å stanse opp og tenke en smule over hva det hele egentlig dreier seg om. Det behøver vi ingen predikant til. Vi burde ganske enkelt lage oss vår egen julepreken, for oss selv.

By the way — det skulle vel ikke være noen som har noen idéer å gi meg? Til barna julaften . . . ST. OLAV har telefonnummeret!

*GOD JUL, kjære Redaktør.
GOD JUL — til dere alle!
fra
Mater Olava*